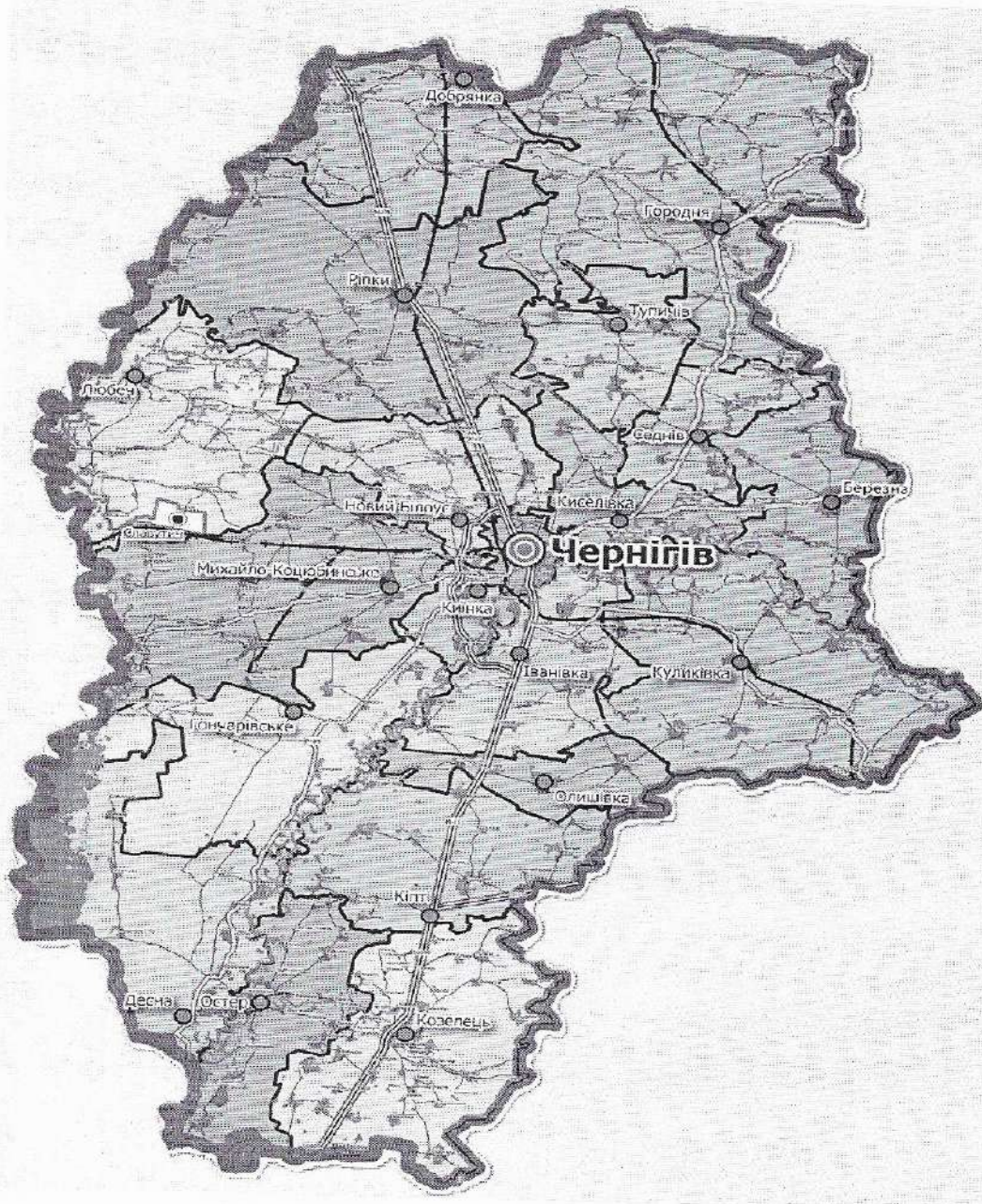

ЗАТВЕРДЖЕНО

Розпорядження начальника
Чернігівської районної військової
адміністрації Чернігівської області
11 грудня 2025 року № *244*

ПРОГРАМА

економічного і соціального розвитку Чернігівського району Чернігівської області на 2026 рік

м. Чернігів
2025

ЗМІСТ		
	Вступ	3
I.	Аналіз стану справ економічного і соціального розвитку Чернігівського району за 2025 рік	5
II.	Мета, завдання та пріоритетні напрямки економічного і соціального розвитку у 2025 році	32
1.	Створення безпечових умов для повсякденної життєдіяльності громадян та забезпечення їх нагальних потреб	34
1.1.	Забезпечення публічної безпеки населення в умовах воєнного стану та у післявоєнний період	34
1.2.	Забезпечення продовольчої безпеки	35
1.3.	Споживчий ринок	35
1.4.	Інформаційна безпека та кібербезпека	36
1.5.	Енергетична безпека	36
1.6.	Екологічна безпека та адаптація до змін клімату	37
1.7.	Забезпечення населення району якісною, доступною медичною допомогою	37
1.8.	Якісна та доступна освіта	38
1.9.	Розвиток фізичної культури, спорту. Національно-патріотичне виховання. Забезпечення гендерної рівності	39
1.10.	Розвиток культурного та туристичного середовища	40
1.11.	Забезпечення соціального захисту населення, в т.ч. внутрішньо переміщених осіб, ветеранів та їх сімей. Розвиток безбар'єрного середовища	41
1.12.	Підтримка дітей та сімей, оздоровлення дітей. Ментальне здоров'я	42
1.13.	Розвиток громадянського суспільства	43
1.14.	Надання якісних адміністративних послуг	43
2.	Комплексне відновлення та розвиток інфраструктури району	44
2.1.	Оцінка руйнувань та пошкоджень об'єктів, соціальної та критичної інфраструктури	44
2.2.	Відновлення житлової інфраструктури. Відбудова та стабільне функціонування соціальної критичної інфраструктури, систем життєзабезпечення. Відновлення та розвиток транспортної інфраструктури та зв'язку	44
3.	Відновлення стабільного функціонування економіки	45
3.1.	Розвиток промислового комплексу	45
3.2.	Сталий розвиток агропромислового комплексу	45
3.3.	Відновлення та стимулювання розвитку бізнесу	46
3.4.	Інвестиційна та зовнішньоекономічна діяльність	47
3.5.	Розвиток міжнародного та міжтериторіального співробітництва	48
3.6.	Розвиток продуктивної та вільно обраної зайнятості громадян	49
III.	Джерела фінансування програми економічного і соціального розвитку Чернігівського району на 2026 рік	50
Додатки:		
Додаток 1.	Основні прогностичні показники економічного та соціального розвитку Чернігівського району на 2026 рік	
Додаток 2.	Перелік районних програм, які передбачається фінансувати в 2026 році	

ВСТУП

Чернігівський район утворено в нинішніх межах у липні 2020 року. Район розташований в північній частині Чернігівської області, межує з Ніжинським, Корюківським районами Чернігівської області, Київською областю, Білоруссю та російською федерацією. Адміністративний центр району – м. Чернігів. Територія 10 246 км². Населення 434,4 тис. осіб. (в т.ч. м. Чернігів 275 103 осіб).

Населених пунктів – 472, в т.ч. міст – 3, селища – 27, сіл – 442. До складу району входять 20 громад: Березнянська селищна громада, Гончарівська селищна громада, Городнянська міська громада, Деснянська селищна громада, Добрянська селищна громада, Іванівська сільська громада, Киїнська сільська громада, Киселівська сільська громада, Кіптівська сільська громада, Козелецька селищна громада, Куликівська селищна громада, Любецька селищна громада, Михайло-Коцюбинська селищна громада, Новобілоуська сільська громада, Олишівська селищна громада, Остерська міська громада, Ріпкинська селищна громада, Седнівська селищна громада, Тупичівська сільська громада та Чернігівська міська громада.

Ґрунти – чорноземи глибокі, піски, малогумісні, лугові та лугочорноземні, темно-сірі підзолисті і торфоболотні. Корисні копалини – суглинки, торф'яники, піски. Площа лісів – 252,1 тис. га, основні породи – сосна, дуб, вільха, ясен, береза. Площа водяного дзеркала річок, озер, ставків – 15,3 тис. га, довжина річок – 2,7 тис. км.

Напрямки спеціалізації району:

- у промисловості – добувна, лісопереробна та деревообробна, харчопереробна промисловість;
- у сільському господарстві – рослинництво (зернові, зернобобові, олійні культури).

Основою для розроблення Програми економічного і соціального розвитку Чернігівського району Чернігівської області на 2026 рік (далі – Програма) є Конституція України, а також закони України: «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про засади державної регіональної політики» (з урахуванням змін, внесених Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регуляторної політики та політики відновлення регіонів і територій» від 09.07.2022 № 2389-IX), а також постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 року № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету» зі змінами.

Головною метою Програми є консолідація зусиль органів виконавчої влади та місцевого самоврядування для створення сприятливих умов сталого економічного розвитку, відновлення економічного потенціалу та модернізації базових секторів промисловості. Особлива увага приділяється підвищенню ефективності агропромислового комплексу, підтримці малого та середнього

бізнесу, а також реалізації ефективної політики зайнятості. Усі ці заходи спрямовані на підвищення рівня життя населення.

Програма базується на аналізі соціально-економічної ситуації району у 2025 році та відповідає основним завданням Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки. У документі окреслено ключові заходи, які необхідно реалізувати у 2026 році для розвитку району.

Розробка Програми спрямована на підвищення ефективності функціонування господарського комплексу, соціальної сфери та забезпечення балансу інтересів держави, регіону, роботодавців і працівників.

Пріоритетними завданнями Програми є створення сприятливих умов для бізнесу, підвищення зайнятості, залучення інвестицій, відновлення та розвиток інфраструктури району, забезпечення соціального розвитку та підтримки вразливих верств населення особливо в умовах війни, а також створення безпечного середовища для життя.

Реалізація Програми покликана забезпечити взаємоузгоджене зростання добробуту громадян, стимулювання сталого розвитку та вирішення ключових проблем району, а також покращення якості життя.

I. Аналіз стану справ економічного і соціального розвитку Чернігівського району за 2025 рік

Демографічна ситуація

На території району у 2025 році проживає 434,4 тис. осіб (у 2024 р – 434,6 у 2023 р. – 440,6 тис. осіб, 2022 р.- 439,9 тис. осіб). Збройна агресія РФ значно посилила негативні тенденції у демографічній ситуації району. Водночас за рахунок внутрішньо переміщених осіб спостерігається певне тимчасове вирівнювання демографічної ситуації, що дещо пом'якшує процеси депопуляції.

Безпека життєдіяльності та цивільний захист

Безпекова ситуація залишається пріоритетною для району. У 2025 році на обліку перебуває 109 захисних споруд цивільного захисту (сховища, протирадіаційні укриття, споруди подвійного призначення) та 111 найпростіших укриттів. Районною державною адміністрацією спільно з Чернігівським РВП ГУНП в Чернігівській області та Чернігівським районним управлінням цивільного захисту і пожежної безпеки ГУ ДСНС України проводились обстеження захисних споруд, що перебувають на обліку.

У Березнянській, Деснянській, Гончарівській, Добрянській, Іванівській, Кіптівській, Остерській, Тупичівській та Михайло-Коцюбинській територіальних громадах створені місцеві добровільні пожежні команди.

Станом на 01.10.2025 року на території Чернігівського району (без м. Чернігів) визначено 89 місць розташування пунктів незламності (Березнянська – 4, Гончарівська – 3, Городнянська – 4, Деснянська ТГ – 7, Добрянська – 3, Іванівська – 7, Київська – 3, Киселівська – 1, Кіптівська – 3, Козелецька – 3, Куликівська -17, Любецька – 2, Михайло-Коцюбинська – 6, Новобілоуська – 3, Олишівська – 2, Остерська – 3, Ріпкинська – 6, Седнівська – 6, Тупичівська - 6 громадах), які створені на базі адміністративних будівель органів місцевого самоврядування, закладів освіти, культури, охорони здоров'я та пожежно-рятувальних підрозділів. Повноцінно працює 70 пунктів незламності та, у разі потреби, передбачено можливість відкриття ще 29 пунктів.

В Гончарівській, Городнянській, Деснянській, Добрянській, Остерській, Ріпкинській громадах використовуються системи МАСЦО. Їх створення та впровадження дозволяє суттєво підвищити рівень безпеки населення, пришвидшити реагування на надзвичайну ситуацію та забезпечити ефективне функціонування систем цивільного захисту відповідно до актуальних викликів.

З метою запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, а також їх наслідків у територіальних громадах району створено місцеві матеріальні резерви. Зокрема, придбано паливно-мастильні матеріали, сирени повітряної тривоги, облаштовано пункти незламності, здійснюються заходи з попередження виникнення надзвичайних ситуацій, триває формування продовольчого резерву.

Одним із першочергових завдань системи безпеки є створення безпечних умов для учасників освітнього процесу, забезпечення реалізації права на безпечні та нешкідливі умови навчання в умовах воєнного стану. 128 закладів освіти та їхні філії (школи та заклади дошкільної освіти) району мають захисні споруди цивільного захисту, у т.ч. протирадіаційні та найпростіші укриття. Учасники освітнього процесу проходили навчання щодо алгоритму дій під час повітряної тривоги та інших надзвичайних ситуацій, з урахуванням потреб дітей з інвалідністю, а також працівників закладів освіти.

У Чернігівському районі з 03.04.2024 року Чернігівським районним управлінням поліції створено сектор «Служба освітньої безпеки», до штату якого входять 10 поліцейських (9 інспекторів та начальник сектору). Інспектори сектору обслуговують 9 шкіл у 6 територіальних громадах:

- м. Городня – 2 інспектори (КЗ «Городнянський ліцей №1» та КЗ «Городнянський ліцей №2»);
- с. Тупичів – 1 інспектор (КЗ «Тупичівський ліцей»);
- с-ще. Ріпки – 2 інспектори (Ріпкинський ліцей та Ріпкинський ліцей імені Софії Русової);
- с-ще. Михайло-Коцюбинське – 1 інспектор (Михайло-Коцюбинський ліцей);
- с. Киїнка – 1 інспектор (Киїнський ліцей імені Костянтина Светенка);
- с. Трисвятська Слобода – 1 інспектор (Трисвятськослобідський ліцей імені Наталії Александрової);
- с. Старий Білоус – 1 інспектор (Старобілоуський ліцей).

Для належного виконання службових завдань інспектори забезпечені боді-камерами, металопукачами, бронежилетами, гумовими кийками «ПР-73», аерозольними балончиками «Кобра-1», засобами обмеження рухомості «БРС», кулезахисними шоломами та індивідуальними аптечками. У Городнянському ліцеї №2 встановлено арочний металодетектор. Усі 9 закладів освіти обладнані тривожними кнопками для виклику поліції охорони.

У м. Чернігові функціонує відділ «Служба освітньої безпеки» Управління патрульної поліції в Чернігівській області ДПП. З 02.09.2024 року інспектори цього відділу несуть службу у закладах загальної середньої освіти міста. На сьогодні ними охоплено всі 28 закладів загальної середньої освіти м. Чернігова. Основні функції інспекторів – правоохоронна, наставницька та просвітницька діяльність.

Для забезпечення пожежної та техногенної безпеки закладів освіти проведено щорічне технічне обслуговування вогнегасників, обладнано системи протипожежного захисту (автоматичну пожежну сигналізацію) та системи оповіщення. Тривають роботи з облаштування закладів освіти тривожними кнопками та організації їх охорони.

Проект «Поліцейський офіцер громади» реалізується у Чернігівському районі з метою підвищення рівня безпеки та відновлення довіри між поліцією і населенням шляхом постійної присутності поліцейського безпосередньо в громаді.

Поліцейський офіцер громади (ПОГ) забезпечує публічну безпеку і правопорядок на визначеній території, здійснює профілактику правопорушень, виявляє локальні проблеми, проводить роз'яснювальну роботу з населенням, у тому числі з питань домашнього насильства, безпеки дорожнього руху та протидії шахрайству. ПОГ є першою контактною особою з питань безпеки для мешканців громади та працює за принципом «поліція, яка завжди поруч».

Впровадження проекту сприяє підвищенню рівня безпеки, зміцненню довіри населення до поліції, налагодженню ефективної взаємодії з громадою та оперативному вирішенню локальних проблем.

У Чернігівському районі призначено 55 поліцейських офіцерів громади, які здійснюють діяльність у 12 територіальних громадах, зокрема:

Михайло-Коцюбинській (2), Новобілоуській (2), Олишівській (1), Чернігівській (35), Козелецькій (1), Деснянській (1), Остерській (2), Кіптівській (1), Добрянській (1), Любецькій (1), Городнянській (3), Тупичівській (1).

Проект «Поліцейський офіцер громади» є важливим елементом формування безпечного середовища та партнерських відносин між поліцією і громадою.

Економіка

У 2025 році зусилля органів виконавчої влади та місцевого самоврядування Чернігівського району були зосереджені на забезпеченні реалізації державних програм, спрямованих на економічне відновлення, стимулювання інвестиційної активності та створення безпечових умов для ведення господарської діяльності.

Промисловість району представлена підприємствами добувної та переробної галузей, на яких працює близько 1000 осіб. Зберегли та нарощують обсяги виробництва основні товаровиробники:

ТОВ «Добродія Фудз», ТОВ «Бейкері Фуд Індастрі», СФГ «Колос», ПВТП «Джі-Ен-Ел», ДП «Чайка» (філія «Чемер»), ПБП «Вимал», ТОВ «Фудреформ», ТОВ «Фабрика Здорово» — харчопереробна промисловість; ТОВ «Папернянський кар'єр скляних пісків» — добувна промисловість;

ТОВ «Планета-Інкс», ТОВ «ПЕТ Технолоджиз», ТОВ «Укркорд», ТОВ «Чернігівський ковальський завод» — виробництво фарб, гумових і пластмасових виробів, неметалевої мінеральної продукції та металевих виробів;

ПрАТ «ЧШФ «Еlegant», ТОВ «Сівертекс», ВП «ТК-Стиль», ТОВ «Текстиль Контакт», ТОВ «Швейна фабрика «Галант», ПрАТ «ЧВФ «Берегиня» — виробництво текстилю, одягу та взуття.

Продукція підприємств району є конкурентоспроможною та користується попитом на зовнішніх ринках. Виробники підтримують постійні зовнішньоекономічні зв'язки з партнерами з понад 20 країн світу.

Аграрний сектор

Аграрний сектор залишається стратегічною галуззю економіки району, що забезпечує бюджетні надходження, розвиток і відновлення сільських територій.

В агропромисловому комплексі району функціонує майже 530 активних підприємств усіх форм власності. Незважаючи на ризики, пов'язані з розташуванням прикордонних територій, площі обробітку земель не зменшилися, а за окремими культурами навіть збільшилися.

Зокрема, у 2025 році посіяно:

- кукурудзу — 115 тис. га,
- соняшник і ріпак — 86 тис. га,

а також збільшено площі під гірчицею, бобовими, льоном і технічними коноплями.

Аграрії району успішно проводять збирання врожаю. Середня врожайність становить:

- пшениця — 76 ц/га,
- ячмінь — 55 ц/га,
- ріпак — 34 ц/га,
- соняшник — 29 ц/га,

що перевищує показники минулого року.

У поточному році в районі реалізовувались державні програми підтримки суб'єктів господарювання агропромислового комплексу. Сільгоспвиробники різних форм власності, а також особисті селянські господарства скористалися можливостями, наданими через Державний аграрний реєстр, зокрема отримали бюджетні дотації на 1 га оброблюваних угідь та на 1 голову поголів'я корів, овець, кіз.

Крім того, аграрії району продовжують залучати кредити та грантові кошти за міжнародними програмами, зокрема FAO та Mercy Corps.

Для виробників, які знаходяться у прикордонній прифронтовій зоні, новою формою підтримки стала можливість отримати додаткову дотацію — 1 тис. грн за 1 га оброблюваних угідь.

Попри складну безпекову ситуацію та завдані збитки внаслідок збройної агресії РФ (упродовж року зафіксовано атаки на цивільні об'єкти, від яких постраждали 4 сільгоспідприємства), аграрії Чернігівського району активно відновлюють діяльність, нарощують виробництво, освоюють нові види продукції та розширюють ринки збуту.

Споживчий ринок та продовольча безпека

З метою здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін проводиться щотижневий моніторинг вартості товарів, що мають істотну соціальну значущість.

Територіальні громади району організували співпрацю з сільськогосподарськими підприємствами щодо формування резервів продовольства та забезпечення населення сільськогосподарською продукцією. Виробники активно розвивають напрям харчопереробки, що сприяє насиченню ринку продуктами місцевого виробництва. Створюються нові фермерські господарства, які займаються вирощуванням і переробкою сільськогосподарської продукції.

Суб'єкти господарювання, що працюють у сфері виробництва хлібобулочних виробів, формують необхідні запаси борошна для забезпечення потреб громад у разі надзвичайних ситуацій, а також створюють умови для використання альтернативних джерел енергії. Зокрема, у Городнянській територіальній громаді місцева пекарня СП «Наш пекар» обладнана генераторами та сонячними панелями, що гарантує безперебійність виробництва у разі перебоїв з енергопостачанням.

Споживчий ринок Чернігівського району у 2025 році характеризується як стабільний, збалансований і насичений основними продовольчими та непродовольчими товарами. Завдяки діяльності місцевих товаровиробників забезпечено повноцінне задоволення потреб населення у хлібобулочних, м'ясних, ковбасних і текстильних výroбах.

Торгівельне обслуговування населення здійснюють 960 закладів торгівлі та 93 об'єкти громадського харчування. У 137 населених пунктах, де відсутня стаціонарна торгова мережа, функціонує виїзна торгівля, яку забезпечують фізичні особи-підприємці. Такий формат особливо важливий для сільської місцевості та малих громад.

У районі діють фірмові магазини та торгові точки місцевих виробників, де реалізуються товари власного виробництва за доступними цінами та з гарантією якості. Зокрема, стабільно працюють:

- СФГ «Колос», «Куликівські ковбаси», ТОВ «Ратібор II», філія «Чемер» ДП «Чайка» — виробництво та реалізація ковбасних і м'ясних виробів;
- ПрАТ «Городнянський комбикормовий завод» — комбикорми, олія, супутня продукція;
- ФОП Мнацаканов («Хліб Куликівський»), Ріпкинське сільське споживче товариство — хлібобулочні вироби;
- ТОВ «Остратекс» — текстильна продукція, постільна білизна та вироби легкої промисловості.

Продукція місцевих виробників також представлена у торговельних мережах (ТОВ «Добродія Фудз», ТОВ «Бейкері Фуд Індастрі», ТОВ «Фудреформ», ТОВ «Чіз Плейс» та інших).

На території району активно функціонують сучасні торговельні мережі: «АТБ-Маркет», «ФОРА», «ЄВА», «АВРОРА», «СІЛЬПО-ФУД», «Наша Ряба», «Седам» та інші. Їх діяльність забезпечує широкий асортимент товарів, сучасний рівень обслуговування та стабільність цін.

У 2025 році зберігається позитивна тенденція до розвитку торговельної інфраструктури — відкриваються нові магазини, кафе, заклади побутового обслуговування. Підприємці активно впроваджують онлайн-торгівлю, що дає

змогу мешканцям навіть віддалених населених пунктів отримувати необхідні товари з доставкою.

Ситуація на споживчому ринку району залишається контрольованою: ціни на основні соціально значущі продукти харчування стабільні, а наявність власного виробництва гарантує продовольчу безпеку територіальних громад.

У територіальних громадах району проводиться робота з формування продовольчих резервів: організовано заготівлю продуктів харчування, питної та технічної води в особистих селянських господарствах і комунальних закладах; налагоджено співпрацю з місцевими товаровиробниками з формування резервів сільськогосподарської продукції. З метою забезпечення населення продукцією власного виробництва реалізуються програми підтримки фермерських і селянських господарств.

З метою збереження врожаю організовано чергування підрозділів місцевої пожежної охорони у місцях збирання сільськогосподарських культур; проведено спільні рейди щодо дотримання пожежної та техногенної безпеки під час збирання, переробки та зберігання врожаю. Проведено профілактичну роботу з керівниками та працівниками агропідприємств, організовано навчання з пожежно-технічного мінімуму. Керівниками суб'єктів господарювання розроблено та затверджено схематичні плани протипожежного захисту місць збирання і зберігання врожаю.

Підприємництво

Підприємництво є одним із ключових чинників формування та розвитку конкурентоспроможної економіки району. Малий бізнес охоплює майже всі сфери господарської діяльності, забезпечуючи зайнятість населення, надходження до місцевих бюджетів та розвиток територіальних громад.

На території Чернігівського району зареєстровано 34 300 суб'єктів малого та середнього підприємництва, зокрема 11 850 юридичних осіб та 22 450 фізичних осіб – підприємців (ФОП).

З червня 2025 року відновлено програму «Доступні кредити 5-7-9%». Для прифронтових територій розміри грантів збільшено вдвічі — підприємці можуть отримати до 500 тисяч гривень за умови створення щонайменше двох нових робочих місць.

Надходження до місцевих бюджетів від суб'єктів малого та середнього підприємництва району за дев'ять місяців 2025 року склали 1 600 586,3 тис. грн.

З метою підвищення обізнаності підприємців щодо наявних інструментів підтримки, на офіційному вебсайті районної державної адміністрації постійно розміщується актуальна інформація про грантові програми, можливості фінансової підтримки та заходи з розвитку бізнесу.

Переважну частину грантів у районі отримали представники малого бізнесу, зокрема сільськогосподарські та переробні підприємства, що сприяє розвитку місцевої економіки, створенню робочих місць і розширенню виробництва.

У 2025 році мікрогранти в розмірі від 75 000 до 500 000 грн на створення або розвиток власного бізнесу отримали 85 заявників (фізичних та юридичних осіб) Чернігівського району на загальну суму 10 млн грн. Серед отримувачів – підприємства району: ФГ «Конопля», сервісний центр Chipset, ТОВ «Рівнопільська компанія», крафтова виноробня VINOMAN, ТОВ «Чернігівський хлібокомбінат № 2».

Відповідно до Порядку надання грантів на створення або розвиток власного бізнесу ветеранами війни та членами їхніх сімей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 червня 2022 року № 738. 12 ветеранів війни, особи з інвалідністю внаслідок війни та члени їхніх сімей отримали гранти у розмірі від 250 000 до 500 000 грн на загальну суму 5 481,37 тис. грн.

Територіальне співробітництво громад

Проект «Пліч-о-пліч: згуртовані громади» (далі-Проект) започатковано за ініціативою Міністерства розвитку громад та територій України відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 31 січня 2025 р. № 97 з метою реалізації експериментального проекту, спрямованого на налагодження системної взаємодії між територіальними громадами задля зміцнення єдності та стійкості у подоланні наслідків збройної агресії Російської Федерації проти України.

Станом на 01.10.2025 р. Проект має IV хвилі заходів із розвитку співпраці та соціально-культурних ініціатив. Усі громади Чернігівського району беруть участь у його реалізації.

У 2025 році в межах Проекту 13 громад району — Березнянська, Городнянська, Добрянська, Іванівська, Киїнська, Киселівська, Куликівська, Михайло-Коцюбинська, Новобілоуська, Ріпкинська, Седнівська, Тупичівська та Чернігівська — активно розвивали партнерські зв'язки з громадами-партнерами та реалізували соціально-культурні, освітні, молодіжні й мистецькі заходи. Серед них — велопробіги, майстер-класи, онлайн-зустрічі для молоді тощо.

Діти вразливих категорій із Городнянської міської ради мали можливість відпочити у Польщі.

П'ять громад — Михайло-Коцюбинська, Киїнська, Куликівська, Березнянська та Городнянська — отримали фінансову допомогу на загальну суму 3 млн грн. Кошти спрямовано на придбання протиуламкового укриття, обладнання та матеріалів для облаштування приміщень для ВПО, закупівлю техніки й іншого оснащення для ЦНАПів, а також на відновлення фельдшерського пункту.

Крім того, Городнянська міська рада отримала матеріальну допомогу у вигляді двох генераторів та 200 листів шиферу.

Співробітництво з міжнародними та іноземними організаціями

У 2025 році продовжується співпраця в межах Партнерського договору Чернігівської районної державної адміністрації Чернігівської області з адміністрацією району Зеґеберг (Німеччина). Основними напрямками взаємодії є створення безпечового середовища, розвиток медицини, освіти та науки, культурний і молодіжний обмін. У межах партнерства громади району отримали спеціальну техніку, пожежні автомобілі, машини швидкої допомоги, медикаменти, засоби індивідуального захисту та інше необхідне обладнання.

Також діти Куликівської громад, під час літніх канікул відвідали місто Бад-Зеґеберг, що сприяло розширенню міжнародного гуманітарного обміну та формуванню міжкультурного порозуміння.

Громади Чернігівського району активно працюють над налагодженням партнерських відносин з містами-побратимами та муніципалітетами іноземних країн. Укладені угоди та меморандуми про співпрацю мають Городнянська, Добрянська, Іванівська, Козелецька, Куликівська, Михайло-Коцюбинська, Новобілоуська та Ріпкинська територіальні громади. Деякі з них уже мають по два міжнародні партнерства.

Співпраця між громадами реалізується у сферах культури, освіти, спорту, молодіжної політики, соціальної підтримки, охорони здоров'я, громадської безпеки, а також розвитку малого і середнього бізнесу. Партнерські ініціативи передбачають обмін досвідом, проведення спільних заходів, візитів делегацій, надання технічної та матеріальної допомоги, а також сприяння реалізації інвестиційних і проєктних ідей.

Окрему увагу громади приділяють розвитку міжнародних партнерств у межах шкільних обмінів, культурних і спортивних подій, впровадженню енергозаощаджувальних технологій та підтримці внутрішньо переміщених осіб. Такі ініціативи сприяють підвищенню рівня соціальної згуртованості, розвитку людського потенціалу та впровадженню кращих європейських практик на місцевому рівні.

Поточні переговори з потенційними міжнародними партнерами створюють нові можливості для залучення технічної, гуманітарної та фінансової допомоги, забезпечують ефективне міжнародне співробітництво і сприяють сталому соціально-економічному розвитку територіальних громад Чернігівського району.

Розвиток ринку праці та зайнятості населення

Протягом січня–вересня 2025 року у Чернігівській філії Чернігівського обласного центру зайнятості отримали статус безробітного 3 905 осіб, з них 2 545 осіб отримували допомогу по безробіттю.

Станом на 01.10.2025 року профорієнтаційними послугами було охоплено 5 815 безробітних осіб, з яких 346 осіб проходили професійне навчання. Крім того, у Чернігівській філії Чернігівського обласного центру зайнятості

працевлаштовано на постійне місце роботи 1 215 безробітних осіб, а ще 2 549 осіб скеровано до участі у суспільно корисних роботах.

У рамках організації суспільно корисних робіт у 2025 році участь взяли 14 територіальних громад (Чернігівська, Куликівська, Городнянська, Ріпкинська, Любецька, Добрянська, Козелецька, Кіптівська, Михайло-Коцюбинська, Новобілоуська, Олишівська, Седнівська, Іванівська, Киїнська) Чернігівського району. Основними видами таких робіт були: плетіння маскувальних сіток, заготівля дров до опалювального сезону, впорядкування та приведення у належний стан об'єктів цивільного захисту населення.

Також службою зайнятості реалізується низка програм, спрямованих на забезпечення безбар'єрності та стимулювання роботодавців до працевлаштування вразливих груп населення. Зокрема, здійснюється оформлення ваучерів на навчання для підтримання конкурентоспроможності осіб на ринку праці, а також надання грантів на створення або розвиток власного бізнесу учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни та членам їхніх сімей.

У Чернігівській філії Чернігівського обласного центру зайнятості реалізуються заходи постанови Кабінету Міністрів України від 10.02.2023 № 124 «Про затвердження Порядку надання роботодавцям компенсацій за працевлаштування зареєстрованих безробітних». Державна підтримка роботодавців надається шляхом компенсації витрат на оплату праці таких працівників.

У результаті, в районі з початку 2025 року по теперішній час:

- працевлаштовано 52 особи з числа внутрішньо переміщених осіб, яким забезпечено робочі місця та соціальні гарантії;

- надано компенсацію роботодавцям при працевлаштуванні 185 представників пільгових категорій населення, що сприяло підвищенню їхньої конкурентоспроможності на ринку праці та зменшенню рівня безробіття серед вразливих груп.

Природокористування, охорона довкілля та екологічна безпека

На території Чернігівського району функціонує 233 об'єкти природно-заповідного фонду загальною площею 126,96 тис. га, що становить 13,31 % від загальної площі району (953,68 тис. га). Найбільші природоохоронні території зосереджені в Деснянській (46,36 тис. га), Гончарівській (30,51 тис. га) та Городнянській (8,84 тис. га) громадах.

Основними проблемами залишаються недостатнє фінансування та відсутність проектів землеустрою для встановлення меж об'єктів ПЗФ, що ускладнює належну охорону територій. У 2025 році за підтримки обласного фонду охорони навколишнього природного середовища та співфінансування Куликівської і Гончарівської громад розробляються проекти землеустрою для 7 гідрологічних заказників місцевого значення.

Для розвитку індустріальної економіки зарезервовані земельні ділянки під створення індустріальних парків: у Городнянській – 25 га, Новобілоуській –

52 га, Михайло-Коцюбинській – 52 га, Кіптівській – 10 га, Деснянській – 49 га, а найбільша за площею ділянка - 72 га в Остерській міській раді під екоіндустріальний парк.

Ліси Чернігівського району є важливим природним ресурсом і чинником екологічної стабільності. У 2025 році діяльність спрямовувалася на посилення охорони лісових насаджень, протидію незаконним рубкам та підвищення пожежної безпеки.

У Чернігівському та Городнянському надлісництвах ДП «Ліси України» діють рейдові бригади та мобільні групи за участю представників поліції, екоінспекції та громадськості. Проведено 194 рейди, виявлено 10 випадків незаконної вирубки (19 м³ деревини), збитки склали 222,1 тис. грн.

У лісових масивах встановлено 21 камеру відеоспостереження, створено 1553,9 км мінералізованих смуг, здійснюється постійне патрулювання та догляд за протипожежними насадженнями.

Відповідно до Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, громади району включають природоохоронні заходи до власних стратегічних документів.

У 2025 році районна комісія з питань ТЕБ та НС розглядала питання щодо запобігання масовим пожежам лісів, торфовищ і сільгоспугідь, забезпечення пожежної безпеки, підготовки до паводків і забезпечення населення питною водою належної якості.

У квітні 2025 року на території Михайло-Коцюбинської громади проведено командно-штабні навчання щодо дій органів управління у разі виникнення пожеж в екосистемах. Контроль за виконанням природоохоронних і протипожежних заходів здійснює Чернігівська районна державна адміністрація спільно з громадами району.

За результатами інвентаризації на території району функціонує 1 полігон твердих побутових відходів (м. Чернігів, житловий масив Масани). У 19 громадах району зареєстровано 100 об'єктів розміщення санкціонованих сміттєзвалищ (полігони, звалища тощо).

З метою зменшення обсягів утворення відходів громадами проводиться інформаційно-роз'яснювальна робота серед населення щодо впровадження сучасних систем управління відходами, зокрема компостування органічних решток.

У 2025 року ліквідовано 154 несанкціоновані сміттєзвалища, триває постійний моніторинг стану довкілля. На території Михайло-Коцюбинської громади проведено інвентаризацію 6 історичних місць розміщення відходів.

Для покращення роботи комунальних підприємств за кошти цільової дотації державного бюджету для громад, що постраждали від воєнних дій, КП «Городнянське ВУЖКГ» придбано бульдозер Sinomach GTY160.

У районі функціонує 8 суб'єктів господарювання, які здійснюють збирання та заготівлю відходів як вторинної сировини (папір, скло, пластик, ПЕТ, метал) на території Козелецької, Березнянської, Городнянської, Ріпкинської, Куликівської, Кіптівської та Іванівської громад.

Енергетична безпека

З метою забезпечення сталого функціонування об'єктів житлово-комунального господарства та об'єктів бюджетної сфери до роботи в осінньо-зимовий період 2025/2026 років головою Чернігівської районної державної адміністрації прийнято розпорядження від 27.05.2025 року № 99 «Про підготовку об'єктів підприємств – надавачів житлово-комунальних послуг, закладів бюджетної сфери та паливно – енергетичного комплексу району до роботи в осінньо-зимовий період 2025 – 2026 років», яким затверджено план комплексних заходів з підготовки господарського комплексу і об'єктів бюджетної сфери до роботи в осінньо-зимовий період, визначені конкретні відповідальні виконавці, а також строки виконання заходів.

Відповідно Постанови Кабінету Міністрів України від 22.08.2023 № 896 в Чернігівському районі проводяться укладання договорів на постачання природного газу з ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг».

Добрянська селищна рада, Тупичівська сільська рада, Городнянська міська рада та частина інших громад перейшли або переходять на альтернативне опалення (твердопаливні котли) наразі 70 відсотків об'єктів на твердопаливному опаленні.

Всі об'єкти соціально-культурного призначення району забезпечені альтернативними джерелами живлення (генераторами) на випадок тривалої відсутності електропостачання.

Здійснено підготовку 75 свердловин та водопровідно-каналізаційного господарства комунальної власності в усіх громадах. Проведено випробування водопровідних мереж, також виконано ремонти на дільницях, які визначено відповідно планових ремонтів. Забезпечено альтернативними джерелами електроживлення. Виникла потреба в резервних джерелах живлення у Чернігівському районі, зокрема у таких громадах : Ріпкинська громада - 2 шт., Березнянська громада - 1 шт., Гончарівська громада - 1 шт., Городнянська громада - 2 шт., Седнівська громада - 1 шт., Куликівська громада - 4 шт., Михайло-Коцюбинська громада - 1 шт., Новобілоуська громада - 4 шт., Киселівська громада - 6 шт., Любецька громада - 4 шт., м. Чернігів - 8 шт.

Для визначення потреб в додаткових джерелах живлення для всіх потреб забезпечення функціонування об'єктів інфраструктури проводяться постійні моніторинги. Наразі потреба складає – 34 одиниці.

Загальні обсяги коштів, витрачених на виконання підготовчих та ремонтних робіт водопостачання та водовідведення складає 1 892,90 тис. грн.

На території району підготовлено для роботи 144 котельні, з яких більше 70 відсотків на твердому паливі. Створений запас твердого палива для проходження осінньо-зимового періоду, заготовлено: дрова – 52 689,7 складометрів, для потреб населення – 22 991 складометрів, відомчих котелень – 1650 складометрів, комунальних котелень – 27 010,1 складометрів, пілетів – 140,5 т.

Загальні обсяги коштів на виконання підготовчих та ремонтних робіт теплопостачання місцевих рад (за рахунок всіх джерел фінансування) – 5 798 тис. грн.

Відбудова та стабільне функціонування соціальної та критичної інфраструктури, системи життєзабезпечення, житла

Населені пункти Чернігівського району, які постраждали та зазнали значних руйнувань унаслідок бойових дій Російської Федерації у Чернігівській області, поступово відновлюються.

Законом України від 23.02.2023 року «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» регламентується ведення Державного реєстру пошкодженого та знищеного майна, надання компенсації за пошкоджене та знищене майно, а також оформлення та видача житлових сертифікатів.

Протягом періоду дії законодавчих актів щодо надання компенсацій за пошкоджене майно з використанням електронної публічної послуги «єВідновлення» по Чернігівському району за 2025 рік маємо такі показники:

1. Кількість поданих заяв по пошкодженому майну – 5 556,
 - відхилено заяв – 1 062;
 - схвалено заяв – 4 206;
 - нараховано компенсацій – 400 000 000 грн.
2. Кількість поданих заяв по зруйнованому майну на сертифікати – 1 118,
 - сертифікатів в обробці – 64;
 - сформовано сертифікатів – 714;
 - відмовлено у видачі сертифікатів – 340;
 - нараховано компенсацій – 1 932 025 422,63 грн.
3. Кількість поданих заяв по зруйнованому майну на грошову допомогу на відбудову – 258,
 - сертифікати в обробці – 23;
 - сформовано сертифікатів – 183;
 - відмовлено у видачі сертифікатів – 52;
 - нараховано компенсацій – 374 797 059,03 грн.

Електронна публічна послуга «єВідновлення» щодо надання компенсацій жителям, які постраждали від агресії РФ, продовжить свою роботу у 2026 році.

Водночас Міністерством розвитку громад та територій розглядається питання надання компенсації постраждалим, яким необхідне проведення капітальних ремонтів.

Продовжують функціонувати змонтовані три модульні містечка на території Киселівської сільської ради в селі Новоселівка: містечко «Новоселівка – 1», містечко «Новоселівка – 2» та містечко «Новоселівка – 3». Також містечка (по одній модульній споруді у кожному) збудовано на території Новобілоуської

сільської ради — у селах Рівнопілля, Старий Білоус, та у селі Красне Іванівської сільської ради.

Усі містечка забезпечені водопостачанням, водовідведенням та електропостачанням. Основним і єдиним джерелом обігріву є трифазна електроенергія, у разі відключення передбачено резервне живлення від автономних дизельних генераторів. Для цього за кошти громад та спонсорів придбано генератори для забезпечення всіх модульних містечок, а за кошти місцевих бюджетів створено запаси пально-мастильних матеріалів.

Продовжується відбудова зруйнованих будинків. Активну участь у цьому бере організація Open Door Ukraine (ODU). На території Киселівської сільської ради збудовано близько 10 будинків. Наразі 3 будинки в селі Новоселівка перебувають у стадії завершення будівництва, вирішуються питання оформлення документації та підключення до інженерних мереж. У поточному році в цій же громаді розпочато будівництво ще 3 житлових будинків для сімей, житло яких зруйновано. При будівництві застосовано новітні енергозберігаючі технології з органічних та екологічно чистих матеріалів (коноплі) та використанням сонячних панелей. Оформлено матеріали землеустрою щодо виділення земельних ділянок під будівництво індивідуальних житлових будинків мешканцям зруйнованого гуртожитку в селі Новоселівка.

Усі 20 громад співпрацюють із системою DREAM — державною цифровою екосистемою для підзвітного управління відновленням, з метою залучення коштів на програми відбудови пошкодженої та зруйнованої інфраструктури.

На території Деснянської селищної ради впроваджується швейцарсько-український проект DECIDE — «Децентралізація для розвитку демократичної освіти», у межах якого здійснюються ремонтні роботи з облаштування укриття в Деснянському ліцеї, а також ремонти їдальні, харчоблоку та утеплення фасадів.

Відремонтовано Карпилівський ліцей (освоєно близько 7,0 млн грн). Проводяться роботи з реконструкції системи опалення житлових будинків у м. Городня із встановленням блочної модульної котельні на твердому паливі (вартість робіт — 735,038 тис. грн).

За підтримки Дитячого фонду ООН (UNICEF) у Городнянській лікарській амбулаторії проводиться поточний ремонт на суму 1 942, 74 тис. грн.

Проведено утеплення фасадів приміщення Гончарівського ліцею (освоєно 11 070, 87 тис. грн). Капітально відремонтовано Трисвяцькослобідський ліцей Київської сільської ради (освоєно 1,5 млн грн).

Проведено енергозберігаючі заходи у приміщенні Новошляхівської ЗЗСО І–ІІІ ступенів Кіптівської громади (освоєно 2,6 млн грн). Облаштовано захисну споруду у будівлі будинку культури с. Кіпті (освоєно 2,0 млн грн).

Реалізується проєкт «Капітальний ремонт частини приміщень для улаштування ветеранського простору» у громадській будівлі Ріпкинської громади (виділено 5 444,8 тис. грн, профінансовано 47,5 тис. грн). Виконано ремонт системи опалення у Замглайському ліцеї Ріпкинської селищної ради (освоєно 538 тис. грн).

Проведено благоустрій території Любецької громади (освоєно 2 026,5 тис. грн). Продовжуються роботи з ремонту будівлі лікарні та закладу дошкільної освіти Любецької селищної ради (освоєно 2 140, 02 тис. грн).

Відновлено вуличне освітлення в Іванівській громаді шляхом встановлення сонячних панелей (560 тис. грн), а також проведено ремонту адміністративних і громадських будівель (630 тис. грн).

Збудовано споруду подвійного призначення із захисними властивостями (протирадіаційне укриття) у КЗ «Тупичівський ліцей» — підрядною організацією освоєно 8 941 312,48 грн; за проектом реконструкції харчоблоку Тупичівського ліцею виконано робіт на 2 153 271 грн.

Проведено капітальний ремонт комунального закладу «Куликівський заклад дошкільної освіти «Ромашка» Куликівської селищної ради (освоєно 20,0 млн грн) та «Куликівської мистецької школи» (1,5 млн грн). Облаштовано протирадіаційне укриття та встановлено ліфт в терапевтичному корпусі у «Куликівській лікарні планового лікування» (освоєно 10,2 млн грн). Відремонтовано заклади дошкільної освіти та медицини в Новобілоуській громаді (освоєно 720 тис. грн).

З метою допомоги у відбудові населених пунктів району та поліпшення житлово-побутових умов продовжує діяти Програма підтримки індивідуального житлового будівництва та розвитку особистого селянського господарства «Власний дім» на 2024–2027 роки, затверджена рішенням двадцять третьої сесії восьмого скликання Чернігівської районної ради від 09.11.2023. Програма дає можливість громадянам отримувати пільгові кредити на відбудову житла, розвиток господарства та придбання сільськогосподарської техніки.

Територіальними громадами району прийняті рішення про розроблення містобудівної документації – комплексних планів просторового розвитку громад. Розпочато виготовлення топографічних зйомок і збір вихідних даних. У поточному році виготовлено план просторового розвитку Остерської громади.

Відновлення та розвиток дорожнього господарства, транспортної інфраструктури та зв'язку

У поточному році на території Чернігівського району Службою відновлення та розвитку інфраструктури у Чернігівській області продовжувалося виконання робіт на таких об'єктах:

- реконструкція шляхопроводу на км 130+796 автомобільної дороги загального користування державного значення М-01 Київ – Чернігів – Нові Яриловичі;
- реконструкція автодороги Київ – Чернігів – Нові Яриловичі;
- ремонт асфальтового покриття вулиць та проїздів з елементами благоустрою в селі Ягідне.

Усі роботи з експлуатаційного утримання виконуються в межах місячних лімітів згідно з укладеними договорами з підрядними організаціями, що стали переможцями тендерних закупівель.

Щодо плану ремонтних робіт на 2026 рік, за інформацією Служби відновлення та розвитку інфраструктури, вищезазначені роботи з реконструкції та ремонту доріг і мостів планується продовжити.

На балансі Управління капітального будівництва Чернігівської обласної державної адміністрації перебувають автомобільні дороги загального користування місцевого значення загальною протяжністю 4 760,2 км, у тому числі по Чернігівському району — 1 359,7 км.

Державним підприємством «Агентство місцевих доріг Чернігівської області» у 2025 році по мережі автомобільних доріг загального користування місцевого значення Чернігівського району виконано роботи з експлуатаційного утримання (ліквідація вибоїн дорожнього покриття, засипання промоїн та ям, планування узбіч, видалення порослі та кущів, встановлення та заміна дорожніх знаків, зимове утримання тощо) на загальну суму 8,1 млн грн.

Крім того, за рахунок коштів резервного фонду державного бюджету виконано роботи з ліквідації руйнувань та деформацій шарів дорожнього одягу (суцільне вирівнювання) на таких ділянках:

- а/д «Смичин – Конотоп – Гвоздиківка»: загальна протяжність ділянок ремонту — 2,9 км, обсяг фінансування — 21,7 млн грн;
- а/д «Добрянка – Олешня – Ловинь – Замглай – /Р-83/»: загальна протяжність ділянок ремонту — 0,66 км, обсяг фінансування — 4,5 млн грн;
- а/д «Олешня – Олександрівка»: загальна протяжність ділянок ремонту — 2,1 км, обсяг фінансування — 15,8 млн грн.

За рахунок співфінансування з Киселівською сільською радою було виділено 6,0 млн грн. Виконано роботи з ліквідації руйнувань та деформацій шарів дорожнього одягу на дорогах /Чернігів – Товстоліс – Терехівка – Петрушин/ (з під'їздом до села Березанка) та а/д /Малинівка – Стасі/ на загальну суму 7,74 млн грн, протяжність ділянки ремонту — 1,1 км.

Проведено ремонти доріг комунальної власності:

- у Кіптівській громаді — 1,5 млн грн;
- у Куликівській громаді — 10,2 млн грн;
- у Добрянській громаді — 281 тис. грн;
- у Новобілоуській громаді — 4,1 млн грн;
- у Городнянській громаді — 663,841 тис. грн;
- в Іванівській громаді — 3,45 млн грн.
- у Ріпкинській громаді на утримання і розвиток комунальних доріг та дорожньої інфраструктури з місцевого бюджету виділено 1,3 млн грн.

Соціальний захист та соціальне забезпечення населення, в тому числі внутрішньо переміщених осіб

В умовах воєнного стану особлива увага з боку органів державної влади приділяється соціально вразливим категоріям населення. Заходи реалізуються з метою підвищення рівня соціального обслуговування одиноких непрацевдатних громадян, осіб з інвалідністю, сімей з дітьми, малозабезпечених родин, дітей з інвалідністю, ветеранів війни та праці, учасників бойових дій, громадян, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС.

Упродовж 9 місяців 2025 року Управлінням соціального захисту населення Чернігівської районної державної адміністрації Чернігівської області здійснено видатки за державними цільовими субвенціями на надання населенню соціальних допомог та інших видів підтримки на суму 170 733,8 тис. грн.

Відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 11.06.2025 №695, від 23.06.2025 №766, від 25.06.2025 №765, з 01.07.2025 року функції з призначення і виплати державних соціальних допомог та інших видів підтримки передано Пенсійному фонду України.

Значна увага приділяється обслуговуванню осіб з інвалідністю, ветеранів війни, учасників бойових дій та інших пільгових категорій громадян.

Протягом січня – вересня 2025 року було зареєстровано 175 заяв щодо забезпечення допоміжними та іншими засобами реабілітації від осіб з інвалідністю, які направлено до обласного відділення Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю.

Станом на 01.10.2025 року на обліку для санаторно-курортного лікування перебуває 374 особи пільгових категорій, зокрема:

- 12 — учасники бойових дій;
- 11 — члени сімей загиблих (померлих) ветеранів війни;
- 2 — учасники війни;
- 30 — особи з інвалідністю внаслідок війни;
- 319 — особи з інвалідністю з дитинства або внаслідок загального захворювання.

На обліку перебуває 1 особа, яка отримує послуги соціальної та професійної адаптації відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 03.03.2015 №179.

Протягом 2025 року для отримання реабілітаційних послуг дітям з інвалідністю або з групи ризику сформовано:

- 196 направлень до Чернігівського обласного центру комплексної реабілітації дітей з інвалідністю «Відродження»;
- 76 направлень до Комунальної установи «Центр комплексної реабілітації дітей з інвалідністю Козелецької селищної ради»;
- 3 направлення до Державної реабілітаційної установи «Всеукраїнський центр комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю» (с. Лютіж, Київська область).

Станом на 01.10.2025 року на обліку перебуває 36 дітей з інвалідністю, яким на отримання реабілітаційних послуг виділено 309,5 тис. грн, реабілітацію пройшло 23 дитини.

Кількість громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи і перебувають на обліку, становить 29 770 осіб (станом на 01.10.2025 року).

Упродовж 9 місяців 2025 року по 119 особах прийнято документи для встановлення статусу постраждалих від Чорнобильської катастрофи.

301 особа перебуває на обліку для забезпечення санаторно-курортним лікуванням. Фінансування закупівлі путівок за тристоронніми договорами у 2025 році не здійснювалося.

Станом на 01.10.2025 року на обліку перебуває 19 386 внутрішньо переміщених осіб, з них 7 504 — з інших областей України, 1 654 — з прикордонних громад Чернігівської області.

Найбільше ВПО зареєстровано по Куликівській громаді – 5106 осіб, Козелецькій громаді – 1816 осіб, Остерській громаді – 1513 осіб.

Відповідно до розпорядженням голови Чернігівської обласної державної адміністрації від 10.11.2023 року № 734 та від 24.11.2023 № 773 «Про затвердження переліку місць тимчасового проживання Чернігівської області» в Чернігівському районі функціонує 8 місць тимчасового перебування ВПО: модульні містечка «Новоселівка – 1», «Новоселівка – 2» та «Новоселівка – 3» на території Киселівської сільської ради, модульні містечка на території Старобілоуського та Хмільницького старостинських округів Новобілоуської сільської ради., гуртожиток державного професійно-технічного навчального закладу «Куликівський професійний аграрний ліцей», гуртожиток комунального закладу «Чернігівський професійний будівельний ліцей» Чернігівської обласної ради, гуртожиток «Чернігівське вище професійне училище побутового обслуговування», де проживає близько 480 ВПО.

ВПО найбільше проживає у Новоселівці 1 -152 особи, Новоселівці 2 –132 особи та Новоселівка 3 – 73 особи.

Велика чисельність осіб прибуває з Семенівської громади - 215, Городнянської громади - 16 та інших областей України (Запорізька, Донецька, Луганська, Харківська та інші області - близько 60).

Станом на 01.10.2025 року у Чернігівському районі функціонує 15 надавачів соціальних послуг, які забезпечують надання таких видів допомоги, як: догляд удома, соціальна адаптація, інтеграція та реінтеграція, кризове втручання, консультування, соціальний супровід, профілактика, а також соціальна адаптація ветеранів війни та членів їхніх сімей.

На виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 24.02.2021 № 145 «Питання Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року» та відповідно до розпорядження Чернігівської районної військової адміністрації від 19 грудня 2023 року № 191 при Чернігівській районній державній адміністрації створена Міжвідомча рада з питань сім'ї, гендерної рівності,

демографічного розвитку, запобігання насильству в сім'ї та протидії торгівлі людьми.

У всіх територіальних громадах Чернігівського району створені координаційні ради щодо реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству за ознакою статі. Визначені координатори з питань здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та відповідальні особи, які проводять роботу з прийому та реєстрації заяв і повідомлень про вчинення домашнього насильства.

На розгляд надійшло 224 звернення щодо насильства в сім'ї, з них: від дітей - 11, від жінок - 202, від чоловіків - 11.

Відповідно до Закону України від 07.12.2017 року «Про запобігання та протидію домашньому насильству» програми для кривдників затверджені в Добрянській, Любецькій, Остерській, Ріпкинській громадах. У процесі розроблення програми в Іванівській, Киїнській, Киселівській, Кіптівській, Козелецькій, Куликівській, М.Коцюбинській громадах.

Соціальний захист ветеранів

З метою максимально ефективного вирішення проблемних питань ветеранів війни та членів їхніх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників і Захисниць України, членів сімей військовослужбовців, які зникли безвісти, а також осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, після їх звільнення, у Чернігівському районі станом на 19.09.2025 працює 22 фахівці із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб. Загалом передбачено 29 вакансій.

З початку року надано 6303 заходи з підтримки, зокрема:

- консультації з питань правової, соціальної та психологічної допомоги;
- інформування щодо спортивно-фізкультурної реабілітації та участі у спортивних змаганнях;
- допомога в оформленні документів;
- надання психологічної допомоги першого рівня;
- організація та проведення заходів із профілактики соціальних проблем, що порушують нормальну життєдіяльність осіб;
- проведення опитувань серед цільових категорій населення.

В Іванівській та Чернігівській територіальних громадах функціонують ветеранські простори — «Свої. Разом» та КНП «Ветеранський простір» Чернігівської міської ради відповідно.

На території району для мешканців працюють 14 суб'єктів психологічної допомоги, з яких 3 громадські організації здійснюють виїзди штатних психологів до громад, де є потреба у такій підтримці.

У місті Чернігові діють 4 реабілітаційні відділення, у яких ветерани можуть пройти курс лікування та реабілітації.

Протягом 9 місяців 2025 року в Чернігівському районі проведено 19 спортивних заходів за участю ветеранів, а також заходів із вшанування пам'яті полеглих Захисників і Захисниць України.

З початку 2025 року виплачено 81 719, 8 тис.грн грошової компенсації за належні для отримання житлові приміщення 32 заявникам.

У територіальних громадах Чернігівського району, включно з м. Черніговом, розроблено 35 місцевих програм підтримки військовослужбовців, у межах яких здійснено виплати 5850 заявникам на загальну суму 86 866, 12 тис. грн.

Підтримка дітей та сімей

У Чернігівському районі функціонує 20 служб у справах дітей: 6 сільських, 11 селищних, 2 міських рад та служба у справах дітей Чернігівської районної державної адміністрації.

Протягом 9 місяців 2025 року у районі посиротіло 32 дітей, з них:

- 25 влаштовано до сімейних форм виховання;
 - 19 – під опіку/піклування;
 - 2 – в прийомні сім'ї;
 - 2 – до дитячих будинків сімейного типу;
- 5 залишилися поза сімейним вихованням та влаштовані:
 - 3 – в сім'ї родичів/знайомих;
 - 1 – в ПТНЗ;
 - 1 – в сім'ї патронатного вихователя;
- 2 – не потребували влаштування, оскільки на момент отримання статусу дітей, позбавлених батьківського піклування, вже перебували в закладах:
 - 1 – в будинку дитини;
 - 1 – в ПТНЗ.

Із загальної кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (388 дитини), які перебувають на обліку служб, 346 охоплені сімейними формами виховання, що складає 89,2%. Робота в напрямку влаштування дітей у сімейні форми виховання продовжується.

Станом на 01.10.2025 у районі функціонувало 26 прийомних сімей (44 дитини), з яких 3 перебувають за межами України, та 3 будинки сімейного типу (21 дитина). Протягом звітнього періоду 1 дитячий будинок сімейного типу переведено в статус прийомної сім'ї, до якої влаштовано 3 дітей, позбавлених батьківського піклування.

Протягом 9 місяців 2025 року громадянами України усиновлено 9 дітей. Службами у справах дітей постійно проводиться робота щодо профілактики дитячої бездоглядності та безпритульності, запобігання випадкам загрози життю та здоров'ю дітей в сім'ях, які перебувають у складних життєвих обставинах.

На обліку служб перебуває 278 дітей (130 сімей), які опинились у складних життєвих обставинах з таких підстав:

- 245 – проживання в сім'ях, у яких батьки ухиляються від своїх обов'язків з виховання дитини;
- 20 – скоєння фізичного, психологічного насильства над дитиною, жорстоке поводження з нею або загроза його вчинення в сім'ї,
- 10 – обставини стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф, воєнних дій чи збройних конфліктів;
- 3 – перебування в конфлікті з законом.

З початку року взято на облік 59 дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

З метою забезпечення влаштування дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, вилучення їх з небезпечного середовища у районі запроваджена послуга патронату (функціонує 10 родин патронатних вихователів) та функціонують два Центри соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей облдержадміністрації – с. Хмільниця та м. Чернігів (був пошкоджений під час активних бойових дій, відновив діяльність 27.08.2025), які можуть прийняти до 100 дітей. Наразі заповнення закладів на третину.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2025 № 276 «Деякі питання організації оздоровлення і відпочинку дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки», у 2025 році в дитячих оздоровчих таборах державних підприємств «Міжнародний дитячий центр “Артек”» оздоровлено 153 дитини. Зокрема, у МДЦ «Артек» (м. Київ, Пуща-Водиця, 14-та лінія) оздоровлення отримали діти з таких громад району: Гончарівська– 4, Городнянська– 6, Деснянська– 4, Іванівська– 7, Киїнська– 22, Киселівська– 5, Кіптівська– 2, Козелецька– 9, Куликівська– 1, Любецька –10, Михайло-Коцюбинська – 12, Новобілоуська– 24, Олишівська– 2, Остерська– 8, Ріпкинська– 3, Тупичівська– 6. Всього: 125 дітей.

У період з 15 по 25 липня 2025 року було оздоровлено 12 дітей Куликівської селищної ради в м. Бад-Зегеберг (Німеччина).

Відпочинок в дитячих літніх таборах Латвійської Республіки у період з 04 по 11 липня 2025 року організовано для 8 дітей із сімей захисників та захисниць України.

Розвиток безбар'єрного середовища

Розвиток безбар'єрного середовища є важливим завданням для забезпечення рівного доступу всіх жителів району до об'єктів інфраструктури, послуг та суспільного життя. Створення зручного й доступного простору сприяє підвищенню якості життя населення та сталому розвитку територій Чернігівського району.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2025 року № 1007 «Деякі питання створення безбар'єрних маршрутів у населених пунктах» кожній територіальній громаді району запропоновано створити безбар'єрні маршрути.

Створення таких маршрутів проводиться відповідно до Методичних рекомендацій та Порядку, затвердженого зазначеною постановою. Безбар'єрним вважається маршрут, на якому безбар'єрними є всі пішохідні шляхи та не менше ніж 75 відсотків об'єктів, розташованих уздовж нього.

До безбар'єрного маршруту включаються об'єкти фізичного оточення, зокрема: вулично-дорожня мережа, елементи благоустрою, транспорт і транспортна інфраструктура, житловий фонд, будівлі державних органів та органів місцевого самоврядування, комунальні установи, заклади охорони здоров'я, культури, освіти, спортивна інфраструктура, заклади харчування, банківські установи тощо.

Відповідно до Порядку в районі створено 10 маршрутів безбар'єрності, а саме у населених пунктах: с. Киїнка, с. Седнів, с. Кіпті, с. Козелець, с. Куликівка, с. Ріпки, с. Олишівка, с. Любеч, с. Новий Білоус, с. Тупичів.

Створення маршруту в с. Олишівка перебуває на контролі Міністерства розвитку громад та територій України.

У маршрутах безбар'єрності залучено 39 об'єктів бізнесу. Паралельно проведено моніторинг об'єктів соціально-культурної сфери району на предмет доступності. У моніторингу взяли участь усі сільські громади району.

У 17 територіальних громадах Чернігівського району затверджено власні плани заходів із забезпечення безбар'єрного доступу до об'єктів, послуг і можливостей участі в суспільному житті.

Олишівська громада однією з перших у районі впроваджує Концепцію безбар'єрного маршруту, розроблену викладачами Національного університету «Чернігівська політехніка» у межах ініціативи «Без бар'єрів».

Впродовж січня - вересня 2025 року обстежено 79 об'єктів, за результатами чого складено відповідні висновки. Усі дані занесено на інтерактивну карту безбар'єрності: <https://lun.ua/misto/barrir-free>.

Для координації робіт і більш ефективного виконання завдань при кожній громаді створено ради безбар'єрності та відповідні комітети, до яких залучено представників від громадських об'єднань.

Охорона здоров'я. Ментальне здоров'я.

Сьогодні медична галузь стоїть на новій сходинці розвитку системи охорони здоров'я, модернізація якої має вирішити найскладніші питання української медицини – від створення сучасної системи екстреної медичної допомоги до організацій якісного медичного обслуговування як у малих селах, так і у селищах та містах.

Мета і завдання, що стоять перед галуззю охорони здоров'я, направлені на збереження і зміцнення здоров'я, забезпечення населення доступною і якісною медичною допомогою відповідно до рішень технологічного розвитку та згідно з реальними потребами. З метою підвищення доступності медичної допомоги для населення продовжується реформування галузі охорони здоров'я шляхом чіткого структурного розмежування первинного спеціалізованого рівня медичної допомоги.

Систему закладів охорони здоров'я Чернігівського району складають 19 закладів охорони здоров'я I та II ланки, зокрема: КНП «Городнянська міська лікарня» Городнянської міської ради, КНП «Городнянський центр ПМСД», КНП «Козелецька лікарня інтенсивного лікування» Козелецької селищної ради, КНП «Козелецький районний центр ПМСД», КНП «Деснянський центр ПМСД», КНП «Остерська міська лікарня» Остерської міської ради, КНП «Остерський центр ПМСД» Остерської міської ради, КНП «Куликівська лікарня планового лікування» Куликівської селищної ради, КНП «Куликівський центр ПМСД», КНП «Ріпкинська центральна лікарня» Ріпкинської селищної ради, КНП «Центр ПМСД «Здорова родина» Ріпкинської селищної ради, КНП «Чернігівська центральна районна лікарня» Чернігівської районної ради, КНП «Чернігівський районний центр ПМСД», Комунальне некомерційне підприємство «Чернігівська міська лікарня № 2» Чернігівської міської ради, Комунальне некомерційне підприємство «Чернігівська міська лікарня № 3» Чернігівської міської ради, Комунальне некомерційне підприємство «Чернігівська міська лікарня № 4» Чернігівської міської ради, Комунальне некомерційне підприємство «Сімейна поліклініка» Чернігівської міської ради, Комунальне некомерційне підприємство «Пологовий будинок» Чернігівської міської ради, Комунальне некомерційне підприємство «Чернігівська міська стоматологічна поліклініка» Чернігівської міської ради, що відповідає потребам населення та існуючим нормативам.

**Надавачі первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД),
типи закладів (станом на 01.01.2025)**

	Підрозділи, які надають первинну медикосанітарну допомогу						ЦПМСД	Пункти здоров'я
	Лікарські амбулаторії			ФАП та ФП				
	в тому числі			Всього	ФАП	ФП		
	Всього	міські	сільські					
Городнянський ЦПМСД	3	1	2	24	2	22	1	-
Козелецький ЦПМСД	5	1	4	32	7	25	1	-
Остерський ЦПМСД	2	1	1	7	0	7	1	-
Деснянський ЦПМСД	3	1	2	11	1	10	1	-
Куликівський ЦПМСД	4	1	3	16	8	8	1	-
Ріпкинський ЦПМСД	3	3	0	39	1	38	1	-
Чернігівський ЦПМСД	14	5	9	55	7	48	1	-
Чернігівський район	34	13	21	184	26	158	7	11

ФАПи є у складі кожного центру ПМСД, проте потужність зазначених підрозділів у більшості випадків є дуже помірною, оскільки більше

50% населених пунктів, в яких розташовані ФП, мають населення менше 300 осіб, тому навантаження на фельдшера надзвичайно низьке.

Попри воєнний стан, медичним закладам вдається покращувати матеріально-технічне, організаційне, кадрове та медикаментозне забезпечення структурних підрозділів лікарень. Крім того, всі заклади отримують гуманітарну допомогу, чисельність якої значно зросла в період воєнного стану.

Медична допомога населенню на вторинному рівні надається згідно Договорів з НСЗУ про медичне обслуговування населення за Програмою медичних гарантій.

Щоб надавати якісні послуги з охорони здоров'я та забезпечення послуг до програми «Доступні ліки», в Чернігівському районі реалізується проєкт «Мобільний аптечний пункт». Особливо ця послуга актуальна у прикордонних населених пунктах. Станом на 2025 рік Чернігівською районною державною адміністрацією Чернігівської області погоджено 11 маршрутів у Чернігівському районі, які охоплюють 30 населених пунктів та відповідно понад 7500 жителів.

З метою покращення психоемоційного добробуту населення та забезпечення доступної підтримки з питань психічного здоров'я у територіальних громадах, закладах освіти, охорони здоров'я, соціального захисту тощо, введено посади консультантів з ментального здоров'я в Іванівській сільській раді, Козелецькій селищній раді та Чернігівській міській раді.

Організація роботи медичної сфери в громаді в умовах воєнного стану – це безпрецедентний виклик для органів місцевого самоврядування. Існує необхідність дооблаштування укриттів із можливістю надання медичної допомоги, в тому числі із проведенням оперативних втручань. На сьогодні в більшості лікарень стан облаштування укриттів знаходиться на задовільному рівні. Органи місцевого самоврядування залучають значні кошти для облаштування укриттів, але деякі громади, через складне фінансове становище, не в змозі самостійно облаштувати укриття, тому роботи в даному напрямку продовжуються.

З метою реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2025 році затверджено плани – графіки відвідувань населених пунктів медичними працівниками (лікарями, фельдшерами) центрів первинної медико-санітарної допомоги.

Віддаленість сіл громад від адміністративного центру в межах однієї громади, а також невелика кількість населення, ускладнюють доступ жителів до якісних медичних послуг.

З метою покращення медичного обслуговування населення прикордонних територій у 2025 році було організовано виїзди мобільних бригад лікарів, які надавали широкий спектр медичних послуг, до Добрянської, Ріпкинської, Михайло-Коцюбинської, Любецької територіальних громад. Також працювали мобільні аптечні пункти, а до роботи були залучені фахівці центру Червоного Хреста. Загалом обстежено близько 3 тис. осіб.

Освіта

Навчальний 2025-2026 рік вже вчетверте проходить в умовах воєнного стану. Заклади освіти району здійснюють освітній процес у різних формах: дистанційній, очній, змішаній. При визначенні форми навчання до уваги бралися і віддаленість громади від кордону з країною – агресором, і наявність укриттів у самому закладі.

Станом на початок 2025-2026 навчального року у районі функціонує 108 закладів загальної середньої освіти, які відвідують 37849 дітей, з них: дистанційно – 5 освітніх закладів, в очній формі – 86, в змішаній формі – 13, призупинено освітній процес – 4.

У Чернігівському районі функціонує 20 опорних шкіл.

Щороку збільшується кількість закладів, які відкривають класи з інклюзивним навчанням. У 2025 році кількість класів, в яких організовано інклюзивне навчання – 408.

Дошкільна освіта району здійснюється в 118 закладах, які відвідують 10188 дітей, з них в районі: в очній формі – 96 садочків; дистанційній формі – 2; змішана – 2, призупинено освітній процес – 18.

Для організації змістовного дозвілля дітей та учнівської молоді, розвитку їх умінь і навичок в районі функціонують 18 закладів позашкільної освіти (без урахування м. Чернігова).

У Чернігівському районі функціонують 14 осередків для викладання навчального предмета «Захист України» для учнів 10-11 класів. З них 7 створено на базі закладів освіти у м. Чернігів, у тому числі 1 – за кошти місцевого бюджету м. Чернігів, ще 7 створено на базі закладів освіти Городнянської, Деснянської, Козелецької, Куликівської, Ріпкинської, Остерської та Київської територіальних громад.

Культура і спорт

В умовах воєнного стану поширеними видами діяльності для молоді стали заходи з національно-патріотичного виховання, зокрема тренінги з тактичної медицини та навчання правилам мінної безпеки, психологічні тренінги з розвитку лідерських якостей, творчого мислення та вміння формувати власну точку зору, українознавчі заходи та майстер-класи з виготовлення сувенірів для Збройних Сил України.

На території Чернігівського району вживаються заходи щодо збереження мережі закладів культури (бібліотек, клубних закладів, музеїв, закладів мистецької освіти, створення культурних центрів). Культурне обслуговування населення в районі здійснюють 485 установ:

- 230 закладів клубного типу;
- 216 бібліотек;
- 16 мистецьких шкіл;
- 3 центри культурних послуг;

- 11 музеїв комунальної форми власності та 10 музеїв, що діють на громадських засадах.

У межах створення єдиного національного маршруту «Місця пам'яті» представлено перші три об'єкти, включені до цього маршруту.

Маршрут об'єднує об'єкти історичної значущості — меморіали, місця загибелі мирних жителів, архівні та документальні свідчення, що відображають події війни. Його мета — сформувані цілісне уявлення про пережите населенням у період повномасштабного вторгнення.

До маршруту в межах Чернігівського району увійшли села Ягідне, Лукашівка та Новоселівка, де встановлено тристоронні інформаційні стенди українською та англійською мовами з QR-кодами для 3D-екскурсій. Дизайн стендів уніфіковано відповідно до загальної концепції меморіалізації місць пам'яті.

Подальші етапи реалізації проєкту передбачають створення інтерактивного вебпорталу, мобільного додатка, аудіогідів, карт із історичними маркерами та програми підготовки сертифікованих гідів.

Також на території району на державному обліку перебуває 2231 об'єкт археології, історії та монументального мистецтва.

Протягом 2025 року Чернігівською районною державною адміністрацією Чернігівської області з початку року укладено охоронні договори на пам'ятки культурної спадщини, зокрема: у м. Чернігів – 19 охоронних договорів, Михайло-Коцюбинській селищній раді – 9 охоронних договорів, Ріпкинській селищній раді – 3 охоронні договори, Седнівській селищній раді – 2 охоронні договори.

Результатом розвитку галузей культури і мистецтва має бути створення якісного культурно-мистецького продукту, організація змістовного дозвілля, забезпечення доступності до культурних надбань, сучасних форм культурного самовираження, духовного розвитку, творчої реалізації особистості та розвитку інфраструктури культурної галузі.

Але в умовах збройної агресії російської федерації проти України з 24 лютого 2022 року значних змін зазнали форми, методи та напрямки роботи в культурному середовищі.

У 2025 році через військові дії та внаслідок регулярних ракетних обстрілів значна частина об'єктів туристичної сфери зазнали пошкоджень або припинили свою роботу. Лише 30% садиб сільського зеленого туризму та 60% готелів на сьогодні працюють. Музейні заклади, які є значною складовою туристичної сфери, також втратили велику кількість відвідувачів внаслідок війни. За 9 місяців 2025 року музейні заклади відвідало приблизно 53500 осіб. Внаслідок військової агресії російської федерації зазнали пошкоджень 7 музеїв та заповідників у районі. Вони є особливою частиною національної ідентичності і відновлення постраждалих музейних об'єктів, тому є одним із важливих напрямків у процесі відбудови інфраструктури в районі. Незважаючи на військові дії, продовжувалась робота з удосконалення туристичного сайту Чернігівщина туристична (chernihivregion.travel@gmail.com), який має

найбільшу базу даних про туристичний потенціал та інфраструктуру Чернігівщини.

Туристична галузь зазнала значних змін через військову агресію російської федерації. Але навіть в умовах війни вона продовжує функціонувати. У громадах проводяться екскурсії, майстер-класи, благодійні заходи та інше.

Міністерство культури та інформаційної політики розробило і надало до виконання «Рекомендації Міністерства культури та інформаційної політики України щодо актуалізації бібліотечних фондів у зв'язку зі збройною агресією російської федерації проти України». У зв'язку з цим бібліотечні установи району розпочали роботу з вилучення із своїх фондів літератури, позначеної в рекомендаціях міністерства.

Зміни відбулися і в видовищно-концертній діяльності. Проведення культурно-масових заходів відбувається з урахуванням безпекової ситуації, що значно скоротило їх чисельність. Заходи, що проводяться, направлені на піднесення духу, патріотизму українського народу, мають переважно благодійний характер, збираючи кошти на потреби ЗСУ.

Усі заклади культури району організували плетіння маскувальних сіток, виготовлення окопних свічок, збір продуктів та речей як для потреб ЗСУ, так і для підтримки внутрішньо переміщених осіб.

У Куликівській громаді Чернігівського району протягом II половини 2025 року реалізовується соціальний проєкт «Активні парки-локації здорової України». У рамках проєкту були встановлені спортивні майданчики та регулярно проводяться фізкультурно-оздоровчі заходи. Мета проєкту – популяризація рухової активності серед усіх категорій населення, створення умов для зниження рівня захворюваності, формування суспільства, об'єднання ідеєю здорового та активного життя.

З метою популяризації спорту в 2025-2026 навчальному році, проводяться фізкультурно-оздоровчі заходи та змагання «Пліч-о-пліч всеукраїнські шкільні ліги» серед учнів закладів загальної середньої освіти під гаслом «РАЗОМ ПЕРЕМОЖЕМО». У районному етапі змагань взяли участь 132 команди з усіх заявлених видів спорту, серед яких баскетбол, футзал, волейбол, спортивне орієнтування, гандбол, шахи, легка атлетика.

Надання адміністративних послуг

Станом на 2025 рік у всіх територіальних громадах Чернігівської області функціонують центри надання адміністративних послуг.

З метою покращення послуг з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та підсилення фінансової спроможності районного бюджету Чернігівського району, у Чернігівській районній державній адміністрації діє відділ державної реєстрації.

З серпня 2024 року відділ державної реєстрації включено до переліку суб'єктів, які здійснюють повноваження у сфері державної реєстрації та мають право приймати і розглядати заяви, подані в електронній формі.

Міністерством цифрової трансформації запущено в застосунку «Дія» послугу «Відновлення». Українці, чий будинок постраждав внаслідок бойових дій, можуть подати заяву щодо пошкодженого нерухомого майна. Послуга доступна за умови, що об'єкт нерухомого майна зареєстрований у Державному реєстрі речових прав. Державні реєстратори надають громадянам допомогу у цьому напрямку.

У 2025 році державними реєстраторами відділу державної реєстрації прийнято та оброблено 15 561 заяву в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, зокрема:

- січень – 1 208,
- лютий – 2 823,
- березень – 2 003,
- квітень – 3 198,
- травень – 1 936,
- червень – 2 695,
- липень – 1 098,
- серпень – 600;
- вересень – 1429.

До переліку адміністративних послуг, що надає відділ державної реєстрації, входять:

- державна реєстрація права власності на нерухоме майно;
- державна реєстрація інших речових прав на нерухоме майно;
- державна реєстрація обтяжень речових прав;
- взяття на облік безхазяйного нерухомого майна;
- внесення змін до записів Державного реєстру речових прав та їх обтяжень;
- заборона вчинення реєстраційних дій;
- скасування записів та державної реєстрації речових прав і обтяжень (у тому числі на підставі рішення суду);
- надання інформації з Державного реєстру речових прав.

Протягом 2025 року у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань реєстраційні дії не проводилися.

II Мета, завдання та пріоритетні напрями економічного і соціального розвитку у 2026 році

Головна мета Програми полягає у створенні безпечних умов для життя жителів району, відновленні пошкодженої інфраструктури, підтримці бізнесу, створенні нових робочих місць, залученні інвестицій, а також підвищенні якості надання освітніх, медичних і комунальних послуг. Програма спрямована на економічне відновлення та забезпечення соціальної стабільності, з урахуванням наслідків війни та потреби у відновленні життєдіяльності району.

Завдання економічного і соціального розвитку на 2026 рік:

- підвищення конкурентоспроможності продукції місцевих товаровиробників, упровадження сучасних технологій, розширення ринків збуту;
- формування сприятливих умов для залучення внутрішніх інвестицій та розвитку підприємництва;
- реалізація комплексу заходів з енергозбереження та використання альтернативних джерел енергії;
- сприяння модернізації житлово-комунального господарства;
- реалізація державної регуляторної політики на території району, сприяння розвитку підприємництва;
- сприяння відновленню зруйнованої житлової та критичної інфраструктури;
- підвищення якості та доступності послуг у соціальній сфері;
- розвиток туристичних об'єктів, туристичних продуктів і мереж, збереження історико-культурної спадщини району;
- підвищення рівня екологічної безпеки, формування екологічної свідомості населення;
- сприяння поліпшенню умов функціонування закладів освіти, охорони здоров'я, культури та спорту з урахуванням вимог безбар'єрності;
- сприяння органам місцевого самоврядування у взаємодії з ними у питаннях соціального захисту ветеранів та членів сімей ветеранів;
- підтримка у залученні міжнародних партнерів та організацій до процесу відновлення та розвитку району;
- координація дій щодо цивільного захисту населення та громадської безпеки;
- підтримка заходів громад, спрямованих на вдосконалення системи надання адміністративних послуг, розширення електронних послуг і підвищення доступності ЦНАПів;
- координація дій у сфері захисту прав дітей, розвитку сімейних форм виховання та підтримки сімей з дітьми.

Основні цілі розвитку району у 2026 році:

- впровадження економічних реформ та забезпечення стабільної роботи господарського комплексу району;

- покращення інвестиційної привабливості району;
- створення умов для розвитку стабільного функціонування соціальної сфери.

Головним напрямом розвитку економіки Чернігівського району у 2026 році є відновлення та сталий розвиток, спрямовані на подолання наслідків військових дій і підтримку ключових галузей. Сільське господарство залишається основою економіки району, зокрема з акцентом на відновлення сільськогосподарських земель після проведення розмінування. Важливими також є розвиток переробної промисловості, створення індустріальних парків та залучення інвестицій у реальний сектор економіки.

Окремої уваги потребує підтримка малого та середнього бізнесу шляхом реалізації державних і місцевих програм, зокрема «Доступні кредити 5-7-9%», грантових ініціатив, що сприяють розвитку підприємництва, переробних виробництв. Такі програми сприятимуть збільшенню проєктів із високою доданою вартістю, стимулюванню внутрішнього попиту та зростанню експортного потенціалу району.

Окрему роль відіграватимуть державні та міжнародні програми, зокрема «ЄРобота», яка передбачає грантову підтримку для започаткування та розвитку власної справи, створення переробних підприємств, що сприятимуть відновленню інфраструктури та створенню нових робочих місць. Важливим інструментом економічного відновлення стане також територіальне співробітництво «Пліч-о-пліч», спрямоване на реалізацію спільних проєктів між громадами, мобілізацію ресурсів та підвищення стійкості регіону до викликів війни.

Основні заходи економічного і соціального розвитку Чернігівського району на 2026 рік:

1. Створення безпекових умов для повсякденної життєдіяльності громадян та забезпечення їх нагальних потреб

1.1. Забезпечення публічної безпеки населення в умовах воєнного стану та у післявоєнний період

№ з/п	Зміст заходів	Очікувані результати
1.	Проведення комплексу профілактичних заходів, спрямованих на виявлення та запобігання найбільш вірогідним у районі надзвичайним ситуаціям техногенного та природного характеру.	Попередження, виявлення та запобігання найбільш вірогідним у районі надзвичайним ситуаціям техногенного та природного характеру.
2.	Удосконалення заходів цивільного захисту на території Чернігівського району, вжиття заходів щодо приведення у відповідність та забезпечення функціонування захисних споруд цивільного захисту, нарощування фонду захисних споруд цивільного захисту для укриття 100% населення району.	Покращення стану об'єктів цивільного захисту з масовим перебуванням людей, приведення захисних споруд цивільного захисту в належний стан та забезпечення їх функціонування, нарощування фонду захисних споруд цивільного захисту для укриття 100% населення району.
3.	Проведення роз'яснювальної роботи на підприємствах, установах, організаціях району щодо попередження можливості виникнення надзвичайних ситуацій та їхніх дій при цьому.	Підвищення рівня поінформованості населення.
4.	Проведення тактико-спеціальних навчань, командно штабних навчань за допомогою територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Чернігівського району Чернігівської області.	Забезпечення реальної готовності органів управління, сил та засобів, призначених для оперативного реагування на надзвичайні ситуації при їх виникненні та ліквідації їх наслідків.
5.	Підготовка населення, керівного складу і фахівців з питань цивільного захисту населення до дій при виникненні надзвичайних ситуацій техногенного, екологічного та природного характеру.	Забезпечення належного стану пожежної, техногенної та екологічної безпеки району.
6.	Підтримання існуючих мереж зв'язку, оповіщення керівного складу цивільного захисту про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного, екологічного та природного характеру.	Підвищення рівня поінформованості населення.
7.	Створення (модернізація) місцевих систем оповіщення та підтримання у постійній готовності Місцевої автоматичної системи централізованого оповіщення (МАСЦО) в громадах.	Модернізація (створення) МАСЦО в громадах та своєчасне поінформування населення про виникнення надзвичайної ситуації.
8.	Впровадження на місцевому рівні проєкту «Поліцейський офіцер громади».	Сприяння створенню (відновленню) безпечних умов в територіальних громадах, забезпечення громадського порядку.

9.	Створення та функціонування у територіальних громадах пожежно-рятувальних підрозділів місцевої та добровільної пожежної охорони.	Посилення захисту населення і територій від пожеж та надзвичайних ситуацій.
----	--	---

1.2. Забезпечення продовольчої безпеки

№ з/п	Зміст заходів	Очікувані результати
1.	Моніторинг підприємств, економічна спроможність яких має важливе значення для функціонування агропромислового сектору району. Визначення підприємств, які потребують фінансування для відновлення, розширення або будівництва нових потужностей. Залучення сільгоспвиробників до обласних і державних програм підтримки АПК, а також сприяння їх участі у державних грантових програмах.	Забезпечення безперебійного виробництва сільськогосподарської продукції та харчових продуктів. Збільшення кількості учасників програм підтримки АПК, місцевих товаровиробників, особистих селянських та фермерських господарств.
2.	Визначення об'єктів торгівлі, АЗС та громадського харчування, потенціал яких може бути залучений до виконання завдань цивільного захисту в особливий період. Уточнення сил і засобів спеціалізованої служби торгівлі, харчування та матеріального забезпечення цивільного захисту району.	Захист населення від загроз у продовольчій сфері в особливий період. Забезпечення населення якісними та доступними продуктами харчування на мінімальному рівні, з урахуванням ефективної спеціалізації територій.
3.	Забезпечення виконання заходів щодо формування резерву продовольства.	Створення та поповнення запасів продовольства в територіальних громадах району, формування резервів сільськогосподарської продукції.
4.	Забезпечення виконання заходів щодо збереження сільськогосподарської продукції, зокрема, протипожежної та протимінної безпеки.	Створення умов для зберігання продукції, розширення можливостей переробки продукції власного виробництва.

1.3. Споживчий ринок

№з /п	Зміст заходів	Очікувані результати
1.	Розвиток фірмової мережі підприємств-виробників продовольчих і непродовольчих товарів, диверсифікація виробництва.	Задоволення потреб населення у продовольчих та непродовольчих товарах, розширення асортименту, збільшення номенклатури товарів, наближення товарної маси до споживачів.
2.	Функціонування робочих груп із забезпечення цінової стабільності.	Забезпечення контролю за рівнем роздрібних цін на окремі види товарів, зокрема продовольчих і непродовольчих. Підтримання стабільності цінової ситуації в районі.

3.	Здійснення аналізу результативності регуляторних актів у сфері цінового (тарифного) регулювання.	Відстеження ефективності регуляторних актів, прийняття рішень щодо доцільності їх подальшої дії, забезпечення дотримання вимог чинного законодавства.
----	--	---

1.4. Інформаційна безпека та кібербезпека

№ з/п	Зміст заходів	Очікувані результати
1.	Захист інформаційних ресурсів: <ul style="list-style-type: none"> • Впровадження сучасних технологій для запобігання кібератакам та захисту конфіденційної інформації. • Оновлення серверного обладнання. • Регулярне оновлення програмного забезпечення та антивірусних систем. • Розробка планів реагування на кіберінциденти. • Навчання працівників. 	Підвищення рівня кіберзахищеності органів місцевого самоврядування та державних установ.
2.	Висвітлення діяльності райдержадміністрації: <ul style="list-style-type: none"> • Забезпечення оперативного висвітлення діяльності органів влади. • Забезпечення протидії іноземній пропаганді. • Розповсюдження правдивої, вчасної інформації щодо подій в районі та Україні. • Проведення інформаційних кампаній для підвищення рівня медіаграмотності населення. 	Інформування жителів району про результати діяльності органів державної та місцевої влади, про хід відновлення району та забезпечення нагальних потреб мешканців регіону. Поширення повідомлення, що спростовують та протидіють пропаганді держави агресора.
3.	Підвищення рівня професійної компетенції: <ul style="list-style-type: none"> • Організація та проведення тренінгів та навчальних семінарів для працівників органів влади з питань інформаційної безпеки та кібербезпеки. 	Формування більш обізнаного суспільства, здатного протистояти інформаційним загрозам.
4.	Прозорість та відкритість у комунікаціях: <ul style="list-style-type: none"> • Оперативне оновлення інформації на офіційному сайті Чернігівської районної державної адміністрації та порталі відкритих даних. • Використання соціальних мереж для поширення актуальних новин та роз'яснень щодо дій влади. 	Підвищення довіри населення до органів влади через прозорість та своєчасність інформаційної діяльності.

1.5. Енергетична безпека

№ з/п	Зміст заходів	Очікувані результати
1.	Диверсифікація джерел теплозабезпечення об'єктів соціальної та критичної інфраструктури.	Встановлення резервних джерел тепло-, електропостачання. Збільшення потужності об'єктів розподіленої генерації (КГУ) на 30,6%.
2.	Розвиток альтернативної електроенергетики.	Забезпечення стабільного функціонування закладів соціальної сфери та критичної інфраструктури.

1.6. Екологічна безпека та адаптація до змін клімату

№ з/п	Зміст заходів	Очікувані результати
1.	Виконання заходів регіональних та місцевих цільових програм охорони навколишнього природного середовища в територіальних громадах району.	Покращення стану довкілля за рахунок реалізації природоохоронних заходів.
2.	Організація взаємодії з підрозділами ДСНС та громадами щодо запобігання і протидії пожежам у лісах і на торфовищах, недопущення випалювання сухої природної рослинності.	Зменшення кількості пожеж у природних екосистемах, підвищення рівня екологічної безпеки.
3.	Винесення на розгляд комісії ТЕБ та НС питань щодо адаптації до змін клімату, організації командно-штабних навчань з попередження та ліквідації пожеж у природних екосистемах.	Формування стратегічного підходу до управління ризиками, пов'язаними зі змінами клімату, пожежами та повінню.
4.	Моніторинг стану територій району щодо забруднення земель та водних ресурсів.	Збереження природних ресурсів, покращення екологічної безпеки.

1.7. Забезпечення населення району якісною, доступною медичною допомогою

№ з/п	Зміст заходів	Очікувані результати
1.	Надання спеціалізованої медичної допомоги, послуг з реабілітації в сфері охорони здоров'я та психологічної підтримки ветеранам війни та членам їх сімей, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України, внутрішньо переміщеним особам.	Покращення ефективності лікування ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України, внутрішньо переміщених осіб.
2.	Модернізація мережі закладів охорони здоров'я району, що надають первинну медико-санітарну допомогу. Сприяння будівництву, реконструкції та ремонту закладів охорони здоров'я, покращення їх матеріально-технічної бази.	Поліпшення умов отримання населенням медичних послуг.
3.	Оптимізація цілодобового ліжкового фонду госпітальних закладів охорони здоров'я відповідно до реальних потреб населення.	Приведення показника забезпечення населення лікарняними ліжками відповідно до нормативу, економія бюджетних коштів.
4.	Своєчасне виявлення випадків захворювання на туберкульоз та забезпечення контрольованого лікування хворих на туберкульоз на амбулаторному етапі.	Покращення ефективності лікування хворих на туберкульоз, у першу чергу на амбулаторному етапі лікування.
5.	Забезпечення безперебійного функціонування закладів охорони здоров'я та надання медичних послуг з охорони здоров'я.	Покращення отримання населенням державних послуг з охорони здоров'я.

6.	Медична освіта та забезпечення потреб системи охорони здоров'я в професійних медичних кадрах, безперервний професійний розвиток медичних кадрів.	Покращення якості надання медичної допомоги населенню, підвищення професійного рівня медичних кадрів.
7.	Профілактика та забезпечення раннього виявлення онкологічних захворювань. Створення умов для продовження та поліпшення якості життя онкологічних хворих.	Раннє виявлення онкопатології, покращення рівня надання медичної допомоги хворим на злоякісні новоутворення, зниження інвалідизації онкологічних хворих, рівня смертності від раку.
8.	Виконання заходів з реалізації у районі Національної стратегії з оздоровчої рухової активності «Рухова активність, здоровий спосіб життя – здорова нація», проведення спортивних та фізкультурно-оздоровчих заходів із залученням усіх верств населення.	Зміцнення фізичного здоров'я населення засобами фізичної культури і спорту.
9.	Забезпечення послуг до програми «Доступні ліки», шляхом реалізації проєкту «Мобільний аптечний пункт».	Розширення кількості маршрутів «Мобільних аптечних пунктів».
10.	Реалізація у районі Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?»	Формування у районі системи надання послуг у сфері психічного здоров'я.
11.	Здійснення моніторингу виїздів первинної медико-санітарної допомоги до віддалених населених пунктів району.	Покращення якості надання медичної допомоги населенню.
12.	Здійснення моніторингу виїздів вузьких спеціалістів різних медичних закладів в прикордонні громади району.	Покращення отримання населенням медичних послуг.

1.8. Якісна та доступна освіта

№ з/п	Зміст заходів	Очікувані результати
1.	Створення безпечного середовища для всіх учасників освітнього процесу – будівництво, ремонт, оснащення укріплень.	Безпека учасників освітнього процесу збільшення відсотку дітей, охоплених очною освітою.
2.	Забезпечення організованим підвозом здобувачів освіти у сільській місцевості до закладів освіти. Поповнення парку шкільних автобусів, в тому числі адаптованих до пасажирів на кріслах колісних.	Додержання безпечних комфортних умов для навчання. Забезпечення підвозу учасників освітнього процесу до навчальних закладів.
3.	Впровадження системи ХАССП у закладах освіти.	Посилення контролю для виявлення ризиків щодо безпеки харчових продуктів.
4.	Впровадження проєктів з будівництва/відновлення/модернізації харчоблоків у закладах загальної середньої освіти.	Покращення якості та безпеки харчування в закладах загальної середньої освіти.
5.	Створення умов для організації безперешкодного доступу для дітей з особливими освітніми потребами, осіб з інвалідністю та інших мало мобільних груп	Створення безбар'єрного простору, забезпечення рівних можливостей кожній людині отримувати послуги на рівні з іншими.

	населення до будівель, приміщень, укриттів у закладах освіти.	
6.	Впровадження інклюзивного навчання в закладах освіти на різних рівнях у різних формах (від здобуття дошкільної освіти до вищої).	Вдосконалення наданих освітніх послуг та забезпечення їх зручностей з урахуванням різних потреб людей.
7.	Впровадження проєкту щодо функціонування осередків для викладання навчального предмета «Захист України».	Створення належних умов для формування та розвитку національної та громадянської ідентичності, громадянської стійкості та оборонної свідомості здобувачів та здобувачок профільної середньої освіти, здатності виявляти свою національну та громадянську ідентичність, готовності до захисту незалежності і територіальної цілісності України.

1.9. Розвиток фізичної культури, спорту. Національно-патріотичне виховання. Забезпечення гендерної рівності.

№ з/п	Зміст заходів	Очікувані результати
Зміцнення здоров'я населення засобами фізичної культури і спорту		
1.	Популяризація та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я серед молоді.	Збільшення відсотку молоді, охопленої профілактичними заходами.
2.	Проведення спортивних змагань та масових фізкультурно-оздоровчих заходів з залученням усіх верств населення в рамках Національної стратегії з оздоровчої рухової активності.	Збільшення обсягів рухової активності населення і, як наслідок, зміцнення здоров'я населення засобами фізичної культури і спорту.
3.	Забезпечення ефективного функціонування, розширення мережі та удосконалення роботи закладів фізичної культури і спорту. Реалізація проєкту «Активні парки – локації здорової України».	Досягнення рівня 20% охоплення дітей і учнівської молоді віком 6-23 років систематичними заняттями у спортивних школах, секціях, клубах
4.	Будівництво нових, реконструкція і ремонт наявних капітальних спортивних споруд та оснащення їх сучасним інвентарем і обладнанням.	Приведення стану наявних спортивних споруд до рівня міжнародних стандартів, створення додаткових умов для занять населення фізичною культурою і спортом, підготовки спортивних резервів та спортсменів високого класу.
Розвиток молодіжної інфраструктури		
5.	Набуття молодими людьми знань, навичок та інших компетентностей поза системою освіти (розвиток неформальної освіти).	Збільшення кількості молоді, залученої до неформальної освіти.
6.	Надання підтримки громадським організаціям та ініціативам молодіжного та національно-патріотичного спрямування.	Збільшення кількості реалізованих соціально корисних проєктів молодіжних громадських організацій.
Утвердження української національної та громадянської ідентичності		
7.	Національно-патріотичне виховання молоді, формування патріотичної свідомості та	Збільшення кількості молоді, залученої до заходів утвердження української

	національної єдності. Реалізація Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності.	національної та громадянської ідентичності.
Забезпечення гендерної рівності		
8.	Проведення комунікативних, інформаційно-просвітницьких заходів, спрямованих на формування у суспільстві рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, подолання стереотипних уявлень про роль чоловіка і жінки, запобігання проявам дискримінації в суспільстві.	Проведення не менше двох заходів на рік у кожній громаді. Залучення до проведення заходів близько 1,5% жіночого населення району.

1.10. Розвиток культурного та туристичного середовища

№ з/п	Зміст заходів	Очікувані результати
1.	Створення умов для формування якісного, висококваліфікованого кадрового забезпечення системи надання культурних послуг.	Підвищення фахового та освітнього рівня працівників культури і мистецтв.
2.	Пошук нових форм відзначення державних свят, ювілейних та пам'ятних дат, основних культурно-масових заходів в умовах воєнного періоду.	Організація та проведення запланованих культурно-мистецьких заходів.
3.	Підтримка та популяризація традиційних народних промислів і мистецьких творчих доробків, організація проведення виставок народних аматорських клубів декоративно-прикладного мистецтва.	Зростання відсотку населення, охопленого культурно-дозвіллевою діяльністю.
4.	Комплектування фонду бібліотек новими надбаннями сучасної літератури та періодичними виданнями.	Підвищення інформаційних можливостей бібліотек.
5.	Проведення у бібліотеках району різноманітних пізнавальних, комунікаційних, інформативних та інших заходів задля заохочення населення району у власному, особистому культурному розвитку.	Зміцнення матеріально-технічної бази закладів культури та підвищення ефективності їх функціонування.
6.	Участь у семінарах-практикумах у сфері сільського, зеленого та інших видів туризму.	Створення передумов для формування районного конкурентоспроможного туристичного продукту.
7.	Здійснення моніторингу інвестиційних і грантових пропозицій щодо розширення туристичної інфраструктури району.	Створення позитивного туристичного іміджу Чернігівського району, позиціонування його як унікального району з древньою історією та високою духовністю.
8.	Забезпечення належного обліку та стану утримання пам'ятників та пам'ятних знаків, встановлених на території району.	Популяризація пам'яток як об'єктів культурної спадщини, укладення охоронних договорів.
9.	Проведення моніторингу руйнувань та відновлення зруйнованих і пошкоджених об'єктів та закладів культури, закладів туристичної сфери, релігійних споруд тощо.	Пошук можливостей відновлення та реконструкції зруйнованої інфраструктури галузі культури.

10.	Створення і організація функціонування центрів культурних послуг у громадах.	Формування ефективної культурної політики в об'єднаних територіальних громадах, створення молодіжних рад, молодіжних центрів, культурно-освітніх просторів.
-----	--	---

1.11. Забезпечення соціального захисту населення, в т.ч. внутрішньо переміщених осіб, ветеранів та їх сімей. Розвиток безбар'єрного середовища.

№	Заходи	Очікувані результати
1.	Забезпечення санаторно-курортним лікуванням осіб з інвалідністю, ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, учасників АТО/ООС.	Забезпечення повного використання бюджетних коштів, спрямованих на санаторно-курортне лікування зазначених категорій громадян
2.	Організація заходів із соціальної та професійної адаптації учасників антитерористичної операції, учасників бойових дій, ветеранів.	Проведення заходів із соціальної та професійної адаптації ветеранів; забезпечення ефективного використання коштів державного бюджету.
3.	Забезпечення направлення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та дітей віком до трьох років, які належать до групи ризику щодо отримання інвалідності, до установ, які надають реабілітаційні послуги, відповідно до бюджетних програм.	Забезпечення потреб громадян у реабілітаційних послугах та повне освоєння коштів Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю
4.	Реалізація в повному обсязі державної політики у сфері соціального захисту (призначення державних соціальних допомог та компенсацій).	Забезпечення здійснення видатків по державним цільовим субвенціям на надання населенню допомог та компенсацій.
5.	Ведення Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб.	Забезпечення своєчасного оновлення та достовірності інформації про внутрішньо переміщених осіб.
6.	Організація безплатного харчування потерпілих дітей внаслідок аварії на ЧАЕС, які навчаються в навчальних закладах, розташованих в зоні радіоактивного забруднення.	Створення умов для забезпечення повного охоплення безоплатним харчуванням потерпілих дітей.
7.	Організація проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення щодо прийняття нових законодавчих актів або внесення змін до чинного законодавства, із своєчасним інформуванням громадян через ЗМІ та під час особистого прийому.	Інформування громадян про зміни у сфері соціального законодавства.
8.	Організація роботи з визначення потреб адміністративно-територіальної одиниці у соціальних послугах	100 % надання соціальних послуг громадянам, які їх потребують.

9.	Заходи щодо соціального захисту бездомних осіб та запобігання бездомності, проводиться соціальний патронаж осіб, звільнених із місць позбавлення волі, та береться участь у діяльності спостережної комісії.	100 % надання соціальних послуг бездомним громадянам та особам, звільненим з місць позбавлення волі.
10.	Організація роботи щодо розроблення та виконання комплексних програм і заходів з питань запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, протидії торгівлі людьми.	100 % виконання комплексних програм і заходів.
11.	Організація проведення комісії з відбору фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб.	Наповнення штату фахівців із супроводу ветеранів в громадах.
12.	Організація проведення комісії щодо призначення виплат грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність.	Реалізація права на отримання грошової компенсації для придбання житла 100% до поданих заявок для Ветеранів війни та членів їх родин, родин загиблих (померлих) Захисників та Захисниць.
13.	Забезпечення потреб населення у наданні послуг Ветеранськими просторами у Чернігівському районі.	100% задоволення потреб військовослужбовців та членів їх сімей, що звертаються у Ветеранські простори.

1.12. Підтримка дітей та сімей, оздоровлення дітей. Ментальне здоров'я.

№	Заходи	Очікувані результати
1.	Виявлення дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, залишилися без піклування батьків, бездоглядних та безпритульних дітей, які потерпають від насильства.	Проведення профілактичних рейдів, виявлення сімей з дітьми, які опинилися у складних життєвих обставинах, у тому числі, які потерпають від насильства. Систематичне відвідування сімей, здійснення контролю за умовами проживання та виконання батьками їх обов'язків щодо виховання дітей. Вчасно вилучати дітей з небезпечного середовища.
2.	Розвиток послуги патронату у районі.	Проведення роз'яснювальної роботи серед населення щодо послуги патронату. Збільшення кількості патронатних сімей для забезпечення влаштування дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах.
3.	Влаштування дітей, що залишилися без батьківського піклування. Розвиток сімейних форм виховання.	Збільшення відсотку влаштування дітей, що залишилися без батьківського піклування, до сімейних форм виховання: усиновлення, опіка, у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу. Проведення роз'яснювальної роботи серед

		населення щодо сімейних форм виховання дітей. Збільшення кількості прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу.
4.	Здійснення підбору дітей для оздоровлення і відпочинку, які потребують особливої уваги та підтримки, в дитячих оздоровчих таборах державних підприємств.	Забезпечення оздоровлення та відпочинку дітей пільгових категорій.

1.13. Розвиток громадянського суспільства

№ з/п	Заходи	Очікувані результати
1.	Сприяння інституційному розвитку організацій громадянського суспільства. Надання інформаційної підтримки організаціям громадянського суспільства.	Забезпечення розвитку організацій громадянського суспільства, взаємодію влади і громадськості. Підвищено ефективність діяльності організацій громадянського суспільства.
2.	Підтримка роботи Громадської ради при райдержадміністрації та інших консультативно-дорадчих органів. Залучення організацій громадянського суспільства до роботи у складі оргкомітетів, експертних та робочих груп, консультативно-дорадчих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.	Забезпечення участі громадськості у заходах з формування та реалізації державної та регіональної політики. Враховано пропозиції громадськості при підготовці нормативно правових актів.
3.	Сприяння у реалізації громадських проєктів.	Реалізація суспільно важливих проєктів та ініціатив організаціями громадянського суспільства.

1.14. Надання якісних адміністративних послуг

№ з/п	Заходи	Очікувані результати
1.	Сприяння розвитку та модернізації мережі ЦНАП в районі з метою створення зручних та ефективних умов для доступу громадян до адміністративних послуг.	Покращення якості та доступності адміністративних послуг для населення району шляхом модернізації матеріально-технічної бази, цифровізації процесів та створення зручних умов для відвідувачів.

2. Комплексне відновлення інфраструктури району

2.1. Оцінка руйнувань та пошкоджень об'єктів житлової, соціальної та критичної інфраструктури

№ з/п	Заходи	Очікувані результати
1.	Моніторинг та фіксація зруйнованих і пошкоджених об'єктів житлового фонду, соціальної та критичної інфраструктури, пам'яток та майна підприємств; взаємодія з громадами району.	Формування переліку пошкоджених об'єктів, зафіксовано збитки, внесено дані до державного та міжнародного реєстрів, проводиться виплата компенсацій та видача сертифікатів на житло.

2.2. Відновлення житлової інфраструктури. Відбудова та стабільне функціонування соціальної та критичної інфраструктури, систем життєзабезпечення. Відновлення та розвиток транспортної інфраструктури та зв'язку.

№ з/п	Зміст заходів	Очікувані результати
1.	Відновлення об'єктів інфраструктури та життєзабезпечення із застосуванням сучасних проектних рішень, матеріалів і технологій у мережах надання публічних сервісів та послуг, об'єктів безпеки громадян.	Функціонування об'єктів соціальної та критичної інфраструктури, що зазнали руйнувань та пошкоджень. Ефективне та своєчасне використання державних коштів. Залучення фінансової допомоги міжнародних партнерів.
2.	Залучення фінансової допомоги міжнародних партнерів, від міжнародних фондів та організацій на відновлення об'єктів, пошкоджених внаслідок збройної агресії російської федерації.	Відбудова об'єктів житлового фонду та об'єктів соціальної і критичної інфраструктури.
3.	Модернізація систем водопостачання у територіальних громадах області з метою приведення їх технічного стану до сучасних норм та підвищення їх стійкості.	Відновлення пошкоджень та модернізація існуючих об'єктів водопостачання та водовідведення району. Забезпечення надання послуг належної якості та у достатніх обсягах.
4.	Здійснення моніторингу розгляду заяв від громадян про надання компенсацій за пошкоджені та знищені, внаслідок збройної агресії російської федерації, об'єкти житлового фонду в рамках державної програми «Відновлення».	Забезпечення розгляду заяв, проведення консультацій з метою відновлення або оформлення відповідних документів для виплати компенсацій.
5.	Здійснення моніторингу щодо забезпечення об'єктів стільникового зв'язку безперебійним живленням станції	Забезпечення безперебійним зв'язком населених пунктів територіальних громад району.

3. Відновлення стабільного функціонування економіки

3.1. Розвиток промислового комплексу

№ з/п	Зміст заходів	Очікувані результати
1.	Сприяння відновленню промислового потенціалу району, ліквідації пошкоджень, вирішенню проблемних питань підприємств	Відновлення виробничих потужностей, збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції.
2.	Залучення коштів державних, грантових та кредитних програм на створення та розвиток високотехнологічних конкурентоспроможних виробництв за рахунок реконструкції, технічного переоснащення та розширення діючих виробничих потужностей.	Модернізація промислових виробництв, збільшення виробництва конкурентоспроможної продукції з високою питомою вагою доданої вартості.

3.2. Сталий розвиток агропромислового комплексу

№ з/п	Зміст заходів	Очікувані результати
1.	Сприяння залученню бюджетних та позабюджетних коштів у відновлення та подальший розвиток сільського господарства району.	Покращення доступу сільгоспвиробників до фінансових ресурсів.
2.	Надання інформаційно-консультаційної допомоги сільгосппідприємствам з питань розвитку виробництва, переробки, маркетингу сільгосппродукції, зокрема, екопродукції, налагодження їх співпраці з партнерами, участі у державних та міжнародних програмах.	Запровадження нових технологій та обладнання для переробки сільськогосподарської сировини, розширення ринків збуту для малих та середніх виробників сільськогосподарської продукції.
3.	Інформаційно-консультаційна підтримка фермерських господарств, в т.ч. із залученням наукового потенціалу.	Збільшення рентабельності підприємств, підвищення рівня заробітної плати найманих працівників, зростання доходів населення, створення нових робочих місць.
4.	Підтримка молодих фермерів та сімейних фермерських господарств, популяризація використання успішних практик розвитку фермерства. Сприяння розвитку екологічного та органічного виробництв.	Створення нових фермерських господарств, підвищення рівня зайнятості в сільській місцевості. Покращення доступу малих сільгоспвиробників до фінансових ресурсів.
5.	Підтримка сільськогосподарських дорадчих служб, поширення спеціалізованих навчальних програм, у тому числі щодо	Підвищення рівня охопленості спеціалізованими дорадчими послугами суб'єктів господарювання аграрного

сільськогосподарських кооперативів.	обслуговуючих	комплексу, рівня знань та навичок кадрів малих та середніх сільгосптоваровиробників.
-------------------------------------	---------------	--

3.3. Відновлення та стимулювання розвитку бізнесу

№ з/п	Зміст заходів	Очікувані результати
1.	Залучення безповоротної фінансової допомоги для бізнесу: - участь у реалізації урядових грантових програм, зокрема Програми грантової підтримки бізнесу «Робота»; - участь у грантових програмах міжнародної технічної допомоги.	Відновлення або відкриття нового власного бізнесу. Створення нових робочих місць.
2.	Залучення державної фінансово-кредитної підтримки для реалізації інвестиційних проєктів суб'єктів малого і середнього підприємництва, в тому числі, коштів Державної програми «Доступні кредити 5-7-9%».	Реалізація інвестиційних проєктів суб'єктами малого та середнього підприємництва із залученням державної фінансово-кредитної підтримки. Створено нові робочі місця.
3.	Реалізація інвестиційних проєктів суб'єктами малого та середнього підприємництва із залученням міжнародної фінансово-кредитної підтримки.	Підвищення поінформованості суб'єктів підприємництва щодо можливості започаткування та розширення співпраці з проєктами міжнародно-технічної допомоги. Залучення міжнародної технічної допомоги. Створення нових робочих місць.
4.	Організація проведення інформаційно-консультаційних, навчальних заходів для підтримки бізнесу області в умовах воєнного стану щодо розвитку молодіжного та жіночого підприємництва, ВПО, ветеранів війни.	Підвищення рівня поінформованості та обізнаності зацікавлених осіб щодо започаткування та ведення підприємницької діяльності та певної адаптації до функціонування в умовах воєнного стану.
5.	Навчання громадян та суб'єктів підприємництва необхідним навичкам для започаткування та ведення власної справи, активізація участі у програмі перепідготовки кадрів для сфери підприємництва.	Підвищення рівня інформаційного забезпечення та фінансової грамотності суб'єктів підприємництва та осіб, бажаючих відкрити власну справу щодо започаткування та ведення підприємницької діяльності.
6.	Підтримка місцевих підприємницьких ініціатив, поширення інформації про діючі та	Підвищення ефективності використання інформаційних технологій, зокрема

	нові онлайн інструменти та програми підтримки МСП, проведення інкубаційних, акселераційних програм розвитку підприємницької діяльності, конкурси стартапів тощо.	порталу Дія.Бізнес.
--	--	---------------------

3.4. Інвестиційна та зовнішньоекономічна діяльність

№ з/п	Зміст заходів	Очікувані результати
1.	Щомісячне висвітлення Грантового дайджесту «Будь у курсі подій - дій» .	Підвищення поінформованості суб'єктів району про можливості залучення позабюджетних коштів; стимулювання участі громад, регіональних підприємств, установ та організацій в реалізації грантових проектів .
2.	Формування баз даних наявних потенційних об'єктів для інвестування (вільних земельних ділянок, незадіяних приміщень, об'єктів незавершеного будівництва, інвестиційних пропозицій тощо).	Покращення обізнаності потенційних інвесторів щодо наявних можливостей інвестування, прискорення процесу прийняття рішень щодо інвестування в економіку району.
3.	Популяризація та поширення застосування механізму державно-приватного партнерства залучення приватного бізнесу до реалізації проектів на умовах ДПП.	Активізація процесу використання інструменту ДПП, збільшення кількості проєктів, реалізованих на умовах ДПП, в т.ч. концесії.
4.	Організація та участь у навчальних заходах щодо актуальних питань інвестиційної діяльності (професійна комунікація з інвесторами, ведення ділових переговорів, написання та супровід інвестиційних проектів, залучення МТД, грантів, кредитних коштів, державно-приватне партнерство тощо).	Поліпшення якості та підвищення професіоналізму та рівня обізнаності державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування, інших спеціалістів, що працюють у сфері інвестиційної діяльності. Формування нових навичок та вмінь, що відповідають потребам часу та зростаючим функціональним вимогам.
5.	Консультативна, методологічна та інформаційна підтримка органів місцевого самоврядування з питань залучення вітчизняних та іноземних інвестицій, МТД, грантів, пільгового кредитування, страхування інвестицій тощо.	Впровадження ефективних форм співпраці органів місцевої виконавчої влади і органів місцевого самоврядування.
6.	Налагодження співпраці з міжнародними організаціями-донорами, партнерами з розвитку для отримання міжнародної	Поглиблення та розширення співпраці з партнерами з розвитку, міжнародними фінансовими організаціями, залучення

	технічної, благодійної допомоги, кредитів, грантів тощо для відбудови та розвитку територій.	позабюджетних коштів для відновлення, економічного та соціального розвитку району.
7.	Координація та організація системної роботи щодо залучення коштів, гуманітарної та технічної допомоги міжнародних організацій-донорів, а також укладення відповідних документів (меморандумів, угод тощо) щодо співпраці.	Систематизація та упорядкування процесу залучення позабюджетних коштів на відновлення економічного та соціального розвитку району.
8.	Організація спільної з суб'єктами господарювання роботи щодо визначення механізмів для розв'язання проблемних питань, що виникають у процесі здійснення ними зовнішньоекономічної діяльності.	Розроблення відповідних рекомендацій щодо вирішення проблемних питань регіональних експортерів, підготовка пропозицій для внесення змін до чинних нормативних актів для вирішення проблемних питань, що виникають при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

3.5. Розвиток міжнародного та міжтериторіального співробітництва

№ з/п	Зміст заходів	Очікувані результати
1.	Координація та підтримка в сприянні налагодженню взаємодії територіальних громад району з громадами партнерами у рамках національного проєкту «Пліч-о-пліч: згуртовані громади».	Посилення партнерських зв'язків між громадами, підвищення рівня взаємодії та соціальної згуртованості.
2.	Формування та оновлення актуального переліку потреб територіальних громад району у відновленні та міжнародній допомозі.	Підвищення рівня задоволення потреб територіальних громад району.
3.	Розширення доступу реципієнтів до грантових та кредитних програм.	Підвищення поінформованості реципієнтів району про можливості залучення позабюджетних коштів; стимулювання участі громад в реалізації грантових проєктів.
4.	Координація міжнародного співробітництва в районі, сприяння поглибленню співпраці з міжнародними організаціями-донорами, партнерами з розвитку для отримання міжнародної технічної, благодійної допомоги, кредитів, грантів тощо для відбудови та розвитку району.	Забезпечення ефективної взаємодії та координації співпраці з партнерами з розвитку (донорами), залучено позабюджетні кошти для відновлення, економічного та соціального розвитку району.

3.6. Розвиток продуктивної та вільно обраної зайнятості громадян

№ з/п	Зміст заходів	Очікувані результати
1.	Сприяння працевлаштуванню населення, що шукає роботу та звертається за послугами до служби зайнятості, на вільні та новостворені робочі місця; подальшому розвитку клієнтоорієнтованості соціальних послуг.	Підвищення рівня зайнятості населення.
2.	Продовження профорієнтаційної роботи у напрямку інформування та мотивації широких верств населення до професійного росту, розвитку вміль, компетенції та кваліфікації протягом усього життя, легальної зайнятості.	Якісна та адресна профорієнтаційна робота з населенням, направлена на обґрунтований вибір або зміну професії відповідно до потреб ринку праці.
3.	Проведення професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації безробітних громадян з метою підвищення їх конкурентоздатності та покращання якості робочої сили з урахуванням потреб та відновлення ринку праці.	Покращення якості робочої сили, задоволення потреб роботодавців у кваліфікованих кадрах.
4.	Організація громадських робіт, робіт тимчасового характеру та суспільно корисних робіт в умовах воєнного стану, які заохочують та стимулюють безробітних до продуктивної зайнятості та здійснюються в інтересах територіальних громад. Залучення безробітних до «Армії відновлення».	Тимчасова зайнятість населення, матеріальна підтримка безробітних, мотивація безробітних до праці.
5.	Сприяння дотриманню вимог законодавства про працю, зокрема в частині легалізації зайнятості населення та недопущення заборгованості із виплати заробітної плати.	Підвищення обізнаності суспільства у питаннях незадекларованої праці.
6.	Здійснення моніторингу погашення підприємствами, установами і організаціями району заборгованості із заробітної плати.	Соціальний захист працівників.
7.	Надання компенсації роботодавцям, які працевлаштовують зареєстрованих безробітних з числа соціально вразливих категорій громадян.	Сприяння працевлаштуванню осіб, які не здатні конкурувати на ринку праці.
8.	Надання компенсацій роботодавцям, які створюють нові робочі місця та працевлаштовують на них зареєстрованих безробітних.	Розвиток регіонального бізнесу.
9.	Надання компенсації фактичних витрат за облаштування робочих місць/місць провадження господарської діяльності / незалежної професійної діяльності для осіб з інвалідністю.	Стимулювання роботодавців до прийняття на роботу осіб з інвалідністю.
10.	Надання компенсацій на оплату праці роботодавцям, які працевлаштовують внутрішньо переміщених осіб.	Сприяння працевлаштуванню ВПО.

**III. Джерела фінансування програми економічного і соціального розвитку
Чернігівського району на 2026 рік**

У районному бюджеті не передбачені кошти для реалізації Програми економічного і соціального розвитку Чернігівського району Чернігівської області на 2026 рік.

Начальник відділу економіки, агропромислового
розвитку та захисту довкілля районної
державної адміністрації

 Світлана ПИЛЬНИК

**Основні прогностичні показники економічного і соціального розвитку
Чернігівського району на 2025 рік**

Назва показника	Одиниця виміру	Факт 9 місяців 2025 року
Чисельність наявного населення на кінець періоду	тис.осіб	434,4
Культури зернові і зернобобові	тис.т	298,7
Олійні культури (крім соняшнику)	тис.т	-
Соняшник	тис.т	82,5
Картопля	тис.т	17,9
Молока	тонн	26458
М'ясо (реалізація на забій сільськогосподарських тварин у живій вазі)	тис.т	2680
у тому числі: ВРХ	тонн	1685
свиней	тонн	к
Кількість закладів дошкільної освіти	одиниць	118
Кількість закладів загальної середньої освіти	одиниць	108
з них учнів	тис.осіб	37849
Кількість опорних закладів освіти	одиниць	20
Кількість класів у школах, в яких впроваджується інклюзивне навчання	одиниць	408
Частка дітей сільської місцевості, для яких організовано підвезення до місця навчання і додому, до загальної кількості учнів, які того потребують	%	100
у т.ч. шкільними автобусами	% до потреби	100
Заклади охорони здоров'я I та II ланки,	одиниць	19
- в тому числі: ЦПМСД;	одиниць	7
Кількість бригад Е (III) МД (екстренної швидкої медичної допомоги).	одиниць	-
Кількість музеїв (включаючи національні заповідники),	одиниць	21
- з них комунальної форми власності	одиниць	11
- з них діючі на громадських засадах	одиниць	10
Кількість дитячих будинків сімейного типу	одиниць	3
- у них дітей	осіб	21
Кількість прийомних сімей	одиниць	26
- у них дітей	осіб	44
Кількість дітей, які влаштовані в прийомні сім'ї	осіб	45
Кількість об'єктів природно-заповідного фонду	одиниць	233
Площа земель природно-заповідного фонду	тис.га	126,96

Символ (к) – дані не оприлюднюються з метою виконання вимог Закону України "Про офіційну статистику" щодо забезпечення гарантій органів державної статистики щодо статистичної конфіденційності.

Перелік районних програм, які передбачається фінансувати в 2026 році

Прогнозом районного бюджету Чернігівського району на 2026-2028 роки (код бюджету 2532120000), що затверджений рішенням тридцять другої сесії восьмого скликання 21 серпня 2025 року у наступному році передбачено фінансування заходів 11 місцевих програм. На дату підготовки проекту Програми економічного і соціального розвитку Чернігівського району Чернігівської області на 2026 рік всі районні програми затверджені рішеннями Чернігівської районної ради Чернігівської області та мають термін реалізації передбачених заходів до кінця 2028 року.

№ з/п	Найменування районної програми
1.	Програма фінансового забезпечення нагородження відзнаками Чернігівської районної ради Чернігівської області на 2026-2028 роки
2.	Програма збереження документів, які не належать до Національного архівного фонду України на 2025-2028 роки
3.	Програма міжнародного співробітництва на 2026 - 2028 роки
4.	Програма надання одноразової допомоги дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, після досягнення 18-ти річного віку на 2026-2028 роки
5.	Програма розвитку цивільного захисту Чернігівського району Чернігівської області на 2026-2028 роки
6.	Програма забезпечення територіальної оборони, національного спротиву та покращення матеріально-технічного забезпечення військових частин, які дислокуються на території Чернігівського району, на 2026-2028 роки
7.	Програма фінансового забезпечення нагородження відзнаками Чернігівської районної державної адміністрації Чернігівської області на 2026 -2028 роки
8.	Районна програма підтримки індивідуального житлового будівництва та розвитку особистого селянського господарства „Власний дім” на 2024-2027 роки
9.	Програми погашення заборгованості за судовими рішеннями на 2026—2028 роки
10.	Про затвердження районної Програми передачі нетелей багатодітним сім'ям, які проживають у сільській місцевості Чернігівського району, на 2021-2027 роки
11.	Програма виплати винагороди державним реєстраторам на 2026-2028 роки